

DİJİTAL OKURYAZARLIK İLE FİNANSAL OKURYAZARLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ

**2023
YÜKSEK LİSANS TEZİ
FİNANS VE BANKACILIK**

Özgül ÇAVUŞ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr.Canan YILDIRAN**

**DİJİTAL OKURYAZARLIK İLE FİNANSAL OKURYAZARLIK
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Özgül ÇAVUŞ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Canan YILDIRAN

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Finans ve Bankacılık Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Haziran 2023

M. Sc. Thesis

**THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITAL LITERACY AND FINANCIAL
LITERACY**

Özgül ÇAVUŞ

**Karabük University
Institute of Graduate Programs
Department of Business**

Thesis Advisor:

Assoc. Prof. Dr. Canan YILDIRAN

June 2023, 102 pages

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
TEZ ONAY SAYFASI.....	3
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ.....	7
ABSTRACT.....	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	13
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM	13
EVREN VE ÖRNEKLEM	13
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	13
GİRİŞ	14
1. DİJİTAL OKURYAZARLIK.....	14
1.1. Dijital Okuryazarlık Kavramı ve Önemi	14
1.1.1.Dijital Okuryazarlığın Boyutları	27
1.1.1.1. Dijital Okuryazarlık İle İlgili Literatür Taraması	27
2. FİNANSAL OKURYAZARLIK	30
2.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı ve Önemi.....	30
2.1.1.Finansal Okuryazarlığın Boyutları	36
2.1.1.1. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Literatür Taraması	49
SONUÇ	76
KAYNAKÇA.....	79

TABLolar LİSTESİ	94
ŞEKİLLER LİSTESİ	95
EKLER	96
Ek 1:Anket Formu	97
ÖZGEÇMİŞ	102

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Özgül ÇAVUŞ

İmza :

ÖNSÖZ

Tezin planlanmasında, araştırılmasında ve yazılma aşamasında benden ilgi ve desteğini esirgemeyen, tecrübelerinden yararlandığım, tezimi bilimsel temeller ışığında şekillendiren Sayın Hocam Doç. Dr. Canan YILDIRAN' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım boyunca hiçbir manevi yardımlarını esirgmeden destek oldukları için sevgili aileme tüm kalbimle teşekkür ederim.

ÖZ

Bu araştırmada dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki incelenmektedir. Bu amaç doğrultusunda evrenini Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi Finans ve Bankacılık bölümünde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen finans ve bankacılık 1. 2. ve 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Veri toplamak için anket yöntemi seçilmiş olup dijital okuryazarlık ölçeği ile finansal okuryazarlık ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak olan verilerin toplanması için Karabük Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilere anket dağıtılmıştır. Toplanan veriler İstatistik Paket Programı kullanılarak test edilmiştir. Araştırma amacı kapsamında oluşturulan hipotez Korelasyon analizi ile test edilmiştir. Araştırma sonucunda dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler : Dijital Okuryazarlık; Finansal Okuryazarlık; Dijitalleşme

ABSTRACT

In this research, the relationship between digital literacy and financial literacy is examined. In line with this purpose, the universe consists of students studying at the Finance and Banking Department of the Faculty of Business Administration of Karabuk University. The sample consists of 1st, 2nd and 3rd year students of finance and banking selected by convenience sampling method.

Questionnaire method was chosen to collect Data and digital literacy scale and financial literacy scale were used. In order to collect the Data to be used in the research, a questionnaire was distributed to the students studying at Karabuk University. The collected Data were tested using the Statistical Package Program. The hypothesis created within the scope of the research purpose was tested by correlation analysis. As a result of the research, it was determined that there is no statistically significant relationship between digital literacy and financial literacy.

Keywords: Digital Literacy; Financial Literacy; Digitalization

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Dijital Okuryazarlık ile Finansal Okuryazarlık Arasındaki İlişki
Tezin Yazarı	Özgül ÇAVUŞ
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Canan YILDIRAN
Tezin Derecesi	(Yüksek Lisans)
Tezin Tarihi	12/06/2023
Tezin Alanı	Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	102
Anahtar Kelimeler	Dijital Okuryazarlık; Finansal Okuryazarlık; Dijitalleşme

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	The Relationship Between Digital Literacy and Financial Literacy
Author of the Thesis	Özgül ÇAVUŞ
Advisor of the Thesis	Doç. Dr. Canan YILDIRAN
Status of the Thesis	(Master's Degree)
Date of the Thesis	12/06/2023
Field of the Thesis	Department of Finance and Banking
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	102
Keywords	Digital Literacy, Financial Literacy, Digitalization

KISALTMALAR

Tük	: Türkiye İstatistik Kurumu
Bddk	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
Nıace	: Ulusal Sürekli Yetişkin Eğitim Enstitüsü
Fsa	: Finansal Hizmetler Kurumu
Pısa	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Kurumu
Oecd	: İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
Pacfl	: Başkanın Finansal Okuryazarlık Danışma Komitesi
Nacfl	: Kuzey Merkez Bölgesel Eğitim Laboratuvarı
Jisc	: Ortak Bilgi Sistemleri Komitesi
Tübitak	: Türkiye Bilimsel Ve Teknik Araştırma Kurumu
Yök	: Yükseköğretim Kurulu

ARAŞTIRMANIN KONUSU

AraŐtirmanın konusunu dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin ortaya konulması oluşturmaktadır. Bu kapsamda dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiler incelenmektedir.

Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin araştırılmasının sebebi gelişen teknolojinin hızlı bir Şekilde ilerlemesinin dijital yÖntemlere olan ihtiyaçı artırması ve finansal alanda dijital tabanlı yÖntemlere olan ihtiyaçı da aynı doğrultuda artmasıdır. Bu kapsamda dijital yÖntemler finansal okuryazarlığın önemli bir bileşeni haline geldiği ifade edilebilir. Finansal yÖnetim konusunda daha da başarılı olabilmek iÇin dijital araÇlar kolaylıklar sağlamaktadır. Fakat bu ilişkinin kurulabilmesi ve kullanılabilmesi iÇin bazı yetkinliklerin de olmasının gerekliliği kaÇınılmaz bir gerÇektir.

Geleceğin istihdam ihtiyaçıını karşılayacak genÇlerin ise bu yetkinlikler konusunda hem eğitim hayatlarında hem de bireysel ilgileri çerÇevesinde nerede olduklarını gÖrmek önemli bir husus olduğu dŐŐünŐlmektedir. AraŐtirmanın özellikle üniversite ve finans ve bankacılık bölümü Öğrencilerinin seÇilmesi ise araŐtirmanın önemi ile ilgilidir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

AraŐtirmanın amacı, dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin aÇıklanmasıdır. Bu araştırma Öğrencilerin dijital ھاđda kendi maddi yÖnetimlerinde nasıl davranmaları gerektiği aÇısından önemlidir. Ayrıca ilgili Örnekleme Öğrencilerin, eğitim aldıkları bölüm de dŐŐünŐldüđünde gelecekteki mesleklerini icra ederken, Őuan iÇin ne kadar bu ilişkinin farkında oldukları ise araştırma konusunun önemini ve amacını belirtmektedir. Bu kapsamda Öğrencilerin dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesinin ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesinin önemli olduğu dŐŐünŐlmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde eğitim gören Bankacılık ve Finans Bölümü öğrencileri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma amacı kapsamında nicel araştırma tasarlanmış ve veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi seçilmiştir. Ölçeğin ilk kısmını öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesi amacıyla demografik sorular oluşturmaktadır. Ölçeğin ikinci kısmını 29 ifadeden oluşan dijital okuryazarlık ölçeği, üçüncü kısmını ise 14 ifadeden oluşan finansal okuryazarlık ölçeği oluşturmaktadır.

Dijital okuryazarlık ölçeği Ng (2012) tarafından oluşturulmuş olup Türkçe'ye uyarlaması Sarıgül (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek etik ve sorumluluk, genel bilgi ve işlevsel beceriler, günlük kullanım, profesyonel üretim, gizlilik ve güvenlik, sosyal boyutlarını içeren 29 sorudan oluşmaktadır ve 5'li likert tipindedir.

Finansal okuryazarlık ölçeği ise Saunders (2000) tarafından oluşturulmuş olup Türkçe'ye uyarlaması Kılcan ve Ergün (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Finansal okuryazarlık ölçeği ilgi, tutum, algı ve harcama boyutlarını içeren 19 sorudan oluşmaktadır ve 5'li likert tipindedir.

Araştırmada ölçeklerin güvenilirliklerini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha (α) değeri testi ve frekans analizinden yararlanılmıştır. Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki için oluşturulan hipotezi test etmek için Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Demografik özellikler arasındaki ilişkinin anlamlılığını incelemek amacıyla ise T-Testi ve Anova analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında yapılan bu testler İstatistik Paket Programı kullanılarak yapılmıştır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM

Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin tespitini amaçlayan araştırma çerçevesinde oluşturulan araştırma sorularına cevap aranmaktadır. Araştırmanın sorusu Şu Şekildedir:

- Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasında bir ilişkinin olduğu söz konusu mudur?

Araştırma sorusu kapsamında oluşturulan araştırmanın hipotezi ise Şu Şekildedir:

H₁: Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki vardır.

EVREN VE ÖRNEKLEM /ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın evrenini Karabük Üniversitesi İŞletme Fakültesi'nde Finans ve Bankacılık Bölümü'nde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında örneklem belirlenirken kolayda örnekleme yönteminden yararlanılmıştır.

Bu kapsamda Karabük Üniversitesi İŞletme Fakültesi'nde Finans ve Bankacılık Bölümü'nde okuyan öğrenci sayısı 182 olarak tespit edilmiş olup, araştırmanın analizi için gerekli olan örneklem büyüklüğu 108 olarak hesaplanmıştır (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019, s. 164). Ana kütleinin tamamına 182 öğrenciye ulaşılmıştır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Araştırma yalnızca Karabük Üniversitesi İŞletme Fakültesi Finans ve Bankacılık Bölümü öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Ders döneminde öğrencilere ulaşma imkânının zor olması, anket uygulanması konusunda uluslararası öğrencilerin anket sorularını zor anlamaları ve öğrencilerin ders dönemi sebebi ile anketi doldurmak istememeleri araştırmanın kısıtları arasında yer almaktadır.

1. DİJİTAL OKURYAZARLIK

1.1. Dijital Okuryazarlık Kavramı ve Önemi

Dijital okuryazarlık kavramı Gilster (1997, s. 140) tarafından ortaya atılan bir kavramdır. Paul Gilster kitabında dijital okuryazarlık kavramını, dijital ortamlardaki bilgiyi farklı şekillerde yorumlayıp anlayabilme becerisi olarak tanımlamıştır. Akıllı telefonlar, bilgisayarlar, tablet gibi dijital araçlar ile bilgiyi bulma, anlama, analiz etme, üretme ve paylaşabilme becerilerini ifade etmektedir. Bu beceriler sosyal ağlara katılım için de gereklidir. Gilster ayrıca dijital okuryazarlığın sadece bilgisayar tuşlarına basmaktan ibaret olmadığını ve şu üç ilkeye dayandığını savunmaktadır Birçok donanım araçlarına ve yazılım uygulamalarına erişim ve kullanabilme bilgi ve becerisine sahip olmak (Gilster, 1997, s. 140)

- Dijital içerik alanındaki uygulamaları anlamak ve analiz edebilmek için yeterli seviyede olmak.
- Dijital teknoloji ile yaratma becerisi

Avrupa Komisyonu Gilster'in bu ilkelerini temel almaktadır. Bu ilkelere dayanarak Avrupa Komisyonu dijital okuryazarlığı, 'Problem çözme, bilgiyi tanıma, iletişim kurma, içerik oluşturma, katılım, sosyalleşme, öğrenme, tüketim için etkin, verimli, eleştirel, esnek ve etik bilgi teknolojilerini ve dijital ağı kullanmak için gerekli olan bilgi, tutum becerileri' olarak tanımlamaktadır (Onursoy, 2018, s. 993).

Amerikan Library Association, Dijital okuryazarlığı, 'Hem Bilişsel hem de teknik beceri gerektiren bilgiyi bulmak, değerlendirmek oluşturmak ve iletmek için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma yeteneği' şeklinde tanımlamaktadır. Dijital araç bilgisinin, eleştirel düşünmenin ve sosyal katılımın toplamından dijital okuryazarlık kavramı oluşmaktadır. Dijital araç bilgisi, kaliteli içeriğin tasarlanıp oluşturulması, bilgiye ulaşılması, ulaşılan bilginin kullanılması ve paylaşılması, dijital araçların kullanılmasıdır. Eleştirel düşünme, sosyal katılım, dijital piyasalarda

bireylerle kurulması ve iş birliği yapılması ve analizi, değerlendirmeyi, bilgiye erişmeyi içeren kapsamlı bir kavramdır (Ergün ve Güneş, 2022, s. 398).

Dijital dünyada var olmanın temelini sağlayan dijital okuryazarlıktır. Dijital araçları doğru kullanabilmek, daha çok üretken olmak, farklı nitelik ve özelliklere sahip olmak, hızlı paylaşımcı olmak, akılcı davranabilmek, şeffaf olarak denetlenebilmek için dijital okuryazarlık eğitimine sahip olmak gerekmektedir. Dijital dünya içeriğine ulaşan ve bu dijital ortamda bulunan her birey ilk olarak iyi bir dijital okuryazar olmalı sonrasında ise bu ortamları iyi değerlendirip faydalı bir değere dönüştürebilmelidir (Kükre, Kılıç, Akarsu, 2020, s. 7).

Dijital okuryazarlık birçok beceri, yetkinlik ve anlayışı içeren geniş kapsamlı bir okuryazarlık türüdür. Günümüzdeki neslin geçmiş nesile göre bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda daha ileri düzeyde bilgili oldukları görülmektedir. Gelecekte de bu hızlı değişimin devam etmesi ve teknolojinin insanlarda daha çok iç içe olması beklenmektedir (Özaydın ve Kumral, 2021, s. 363).

Teknolojik araçlar hayatımızın hemen hemen neredeyse her alanında kullanılmaktadır. Özellikle iletişim teknolojilerinin sağladığı avantajlar sayesinde istenilen bilgiye anında ulaşılmakta, kitap, gazete ve dergiler dijital ortamdan okunabilmektedir. Bilgisayar, tablet, telefon, televizyon gibi dijital araçların etkin şekilde kullanılması bireylerin dijital araçları kullanma becerisi kazanması gerekliliğini artırmaktadır. Günümüz dijital toplumu gerçek dünya ile sanal dünyanın birbiriyle bütünleşmesini gerektirdiği için bundan sonra her bireyin dijital okuryazar bireyler olması gerekli kılınmaktadır (Özaydın ve Kumral, 2021, s. 363).

Günümüzde dijital ortamın oluşturduğu verilerden olan bilginin kaynağı internet olarak belirtilmektedir. İnternet, bilgiye erişim sağlama da haberleri ve güncel gündemi takip etmede, alışveriş ve sosyalleşme gibi pek çok aktif durumlarda erişim konusunda baş rol oynamaktadır. Bunların yanında internetin doğru kullanımının psikolojik açıdan önemi de vurgulanmaktadır (Karabacak ve Sezgin, 2019, s. 321).

Dijital okuryazarlık kavramı internet erişimiyle birlikte değerlendirilmektedir. Teknolojinin günümüzdeki konumu ile birlikte dijital dünyanın faydaları olduğu gibi zararları da bulunmaktadır. Özellikle internette geçirilen vakit, bilinçsiz internet kullanımı buna örnek gösterilebilir. Dijital araçların zararlarından daha az etkilenmek adına doğru kullanmak becerisine sahip olmak gerekmektedir. Bu da dijital

okuryazarlık eğitim seviyesinin artırılmasıyla mümkün olabilecektir (Karabacak ve Sezgin, 2019, s. 321).

Profesyonel kariyerlerde, dijital yetkinlik ve becerilere sahip olma gerekliliği daha çok artmıştır. Sadece iş hayatında değil dijital ortamlarda, bireylerin birbirleri ile olan iletişimlerinde, proje yönetiminde, veri depolama, içerik oluşturma, dijital bilgiye ulaşma ve analiz etmede, yeni fikir ve ürünler oluşturulmasında dijital becerilerin önemli yeri bulunmaktadır. Dijital dünya hızla gelişirken bireylerin de bu hızlı teknolojiye uyum sağlaması gerekmektedir (Çetin ve Akkoyunlu, 2017, s. 110).

Eğitim alanında gelişen teknolojinin kullanımının artması, bilgisayar, tablet gibi araçların kullanımı, eğitimlere internet üzerinden devam edilme zorunluluğu, son zamanlarda yaşanan Covid-19 gibi salgın hastalık durumları dijital okuryazarlığın gerekliliğini yeniden vurgulamaktadır. Dijital okuryazarlık becerisine sahip olan öğrencilerin eğitim platformlarında rahat ve bilgili şekilde eğitim görmeleri risksiz ve daha güvenli eğitimlerini tamamlamalarını sağlamaktadır (Çetin ve Akkoyunlu, 2017, s. 111).

İnternette online olduğumuz bütün zamanlarda aslında risk altında olduğumuzu bilmemiz gerekmektedir. Sürekli değişen ve artan risk ihtimalleri güvenlik sorunu yaşamamıza sebep olmaktadır. Dijital okuryazarlığın artması bireylerin güvenlik risklerini tamamen engellemese de mümkün olduğunca kişilerin mahremiyetlerinin korunmasını sağlayacaktır (Karabacak ve Sezgin, 2019, s. 321).

Online güvenlikle birlikte dijital okuryazarlık, bilgilerin ve verilerin çevrimiçi ortamda etik şekilde iletilmesini ve yayılmasını sağlayan ve bireylere dijital sorumluluğun gerekliliğini hatırlatan önemli bir kavramdır. Sürekli olarak teknolojiye karşı oluşan bağımlılık bireyleri telif hakkı, intihal, verileri inceleme, siber zorbalık, kişilerle karşılıklı zorlu iletişim gibi zorluklarla karşılaşmasına sebep olmaktadır. Bu zorluklarla baş edebilmek ve sonuçlandırabilmek için bireyin dijital okuryazarlık seviyesinde başarı göstermesi gerekmektedir (Karabacak ve Sezgin, 2019, s. 321).

Dijital okuryazarlıkta önemi vurgulanan başka bir durum da dijital eşitliğin gelişmesidir. Teknolojinin gelişmesine rağmen dijital konularda bilgi sahibi olmayan bir çok birey vardır. Eğitim kurumlarında iş yerlerinde, sosyal ağlarda dijital araçlar yaygınlaşmasına rağmen günümüzde hala sınırlı sayıda bu becerilerin kullanıldığı görülmektedir. Dijital okuryazarlık kişilerin ihtiyacı olacak teknolojinin gelecekteki

türevlerini öğrenmek açısından temel bilgi ve beceri sunarak kişilerin yaşam boyu becerilerinin desteklenmesini sağlamaktadır. Dijital araçların nerede ve nasıl kullanılacağına dair bütün temel kavramlar açısından bilgilendirme konusunda destekleyici olmaktadır (Çetin ve Akkoyunlu, 2017, s. 110).

Alkalai ve Amichai-Hamburger (2004, s. 421) dijital okuryazarlık ile ilgili yaptıkları araştırmalarında dijital okuryazarlığı oluşturan 5 okuryazarlık türünden bahsetmişlerdir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

- Foto-Görsel Okuryazarlık (Photo-Visual Literacy): Bireylerin dijital ortamda görsel olarak gelen mesajları ve iletileri kavrayabilmeleri için bireylerin iyi şekilde mesajları okuyup anlamalarına yardımcı olan okuryazarlık türüdür.
- Üretim Okuryazarlığı (Reproduction Literacy): Dijital ortamda birbirinden ayrı ve özgür şekilde oluşan bilginin bütünleşerek daha anlamlı ve yaratıcı bilgi meydana getirilmesi olarak ifade edilir. Üretim okuryazarlığı türünde çok boyutlu düşünmenin gerekliliğini kılan akademik metinler ile görsel ve işitsel eserlerde bulunabilmektedir. Diğer okuryazarlığa göre daha yaratıcı ve orijinal bir okuryazarlık türüdür.
- Dallanma Okuryazarlığı (Branching Literacy): Bireylerin hızlı dijital ortamda zihinsel yöntemler ve kavram oluşturma yeteneklerinden faydalanılarak alt kollara ayrılmış hızlı metinlerin kullanılabilmesini ve bu metinler içerisinde dolaşılması olarak ifade edilen okuryazarlık türüdür.
- Bilgi Okuryazarlığı (Information Literacy): Dijital ortamda bilgiyi arama, bilgiye ulaşma ve bilgiyi değerlendirebilme becerileriyle beraber eleştirel düşünme gibi bilişsel becerileri içeren okuryazarlık türüdür. Dijital ortamda bilginin hızlı ilerlemesi bilginin güvenilirliği ve doğruluğu açısından daha çok kontrol edilmesi gerektiğini savunan Eshet, Bu durumun bilgi okuryazarlığını öğrenmenin sayesinde gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir.
- Sosyo-Duygusal Okuryazarlık (Socio-Emotional Literacy): Dijital ortamda artan bilgiyi öğrenmenin işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesi ve çevrimiçi ortamda sosyalleşme imkânları oluşturulması şeklinde ifade edilmektedir. Dijital ortamlarda kişilerin birbirleriyle etkileşimli olmalarının avantajları yanında dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajlar; dolandırıcılık, virüs saldırıları, siber zorbalık gibi konulardır. Bütün bu nedenlerden dolayı

kişisel verilerin korunması ve mahremiyetini mecbur kılan sosyo-duygusal okuryazarlık, analitik düşünme yeteneğine ve bilgi okuryazarlığının desteğine gerek duymaktadır (Alkalai, Amichai,Hamburger, 2004, s. 421)

Dijital okuryazarlık kavramı için, dijital dünyada hayatta kalma becerisi, dijital alanlarda kullanıcılar tarafından uygulanan bir takım dijital beceriler ve stratejiler sistemi dijital okuryazarlık kavramını ifade etmektedir. Dijital okuryazarlık becerisine sahip tüm kullanıcılar dijital öğrenme platformlarında performanslarını artırmakta ve karşılaştıkları sorunların üstesinden gelebilmektedir. Dijital okuryazarlık sadece teknolojik bir aleti kullanabilmek değil kullanıcıların dijital ortamlarda bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerinden oluşan geniş bir kavramı ifade etmektedir (Eshet, 2012, s. 267).

Dijital okuryazarlık; kişinin bilgisayar teknolojilerini kullanabilmek açısından bilişsel ve teknik becerilerini kullanarak bilgiye erişme, değerlendirme, oluşturma ve paylaşma becerilerinin oluşmasıdır. Dijital okuryazar kişiler, farklı şekillerdeki bilgileri anlayabilmeli ve bütünleştirebilmeli, yaratıcı ürünler oluşturabilmeli ve iş birliği becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir (Kurt, Telli, Bardakçı, 2022, s. 608).

Bawden (2008, s. 17), dijital okuryazarlık becerisine sahip olan kişilerdeki özellikleri aşağıdaki gibi belirtmiştir:

- 1) Farklı kaynaklardan güvenilir bilgileri toplama,
- 2) Oluşturulmuş bilgiler hakkında doğru ve etkili kararlar alabilecek eleştirel düşünce yapısına sahip olma,
- 3) Etkili ve ardışık olmayan malzemeleri okuma ve anlama becerisi,
- 4) Yardımlaşmak için kullanılan iletişim ağları hakkında bilinçli olabilmek,
- 5) Gerekli dijital araç ve filtrelerin kullanılabilmesi,
- 6) İletişim, erişim ve yayın konusunda kendinden emin hissedebilmesi gibi beceriler (Bawden, 2008, s. 17),

Martin (2006, s. 155), dijital okuryazarlık kavramını tanımlarken dijital araçların belirlenmesi, dijital araçlara ulaşım sağlamak, çözümlenmek, yeni bilgiler inşa edebilme, medya içerikleri oluşturabilme ve bireylerle iletişim kurabilme ile ilgili

beceriler konusunda farkındalık sahibi olma durumu olarak tanımlamaktadır (Martin,2006, s. 155),

Polizzi (2020, s. 152) dijital okuryazarlığın alt boyutları olan işlevsel ve eleştirel boyutlarını incelemektedir. İşlevsel boyutun dijital araçları kullanabilmek için gerekli olan pratik becerilerden oluştuğunu ifade etmektedir. Eleştirel boyutun ise daha çok çevrimiçi içeriklerin tek yönlülük ve güvenilirlik açısından değerlendirebilme becerisinden oluştuğunu ifade etmektedir (Polizzi, 2020, s. 152)

Janssen ve Lazonder (2020, s. 143), dijital okuryazarlığın alt boyutlarını etik ve sorumluluk, genel bilgiler ve işlevsel beceri, gündelik hayatta kullanabilme, profesyonel üretim, gizlilik ve güvenlik, sosyal boyut olarak dijital teknolojileri kullanabilme şeklinde becerisi olarak ifade etmektedir (Janssen ve Lazonder, 2020, s. 143)

1.2.Dijital Okuryazarlığın Boyutları

Wan Ng (2012, s. 1065) dijital okuryazarlığın boyutlarını oluşturan bir model geliştirmiştir. Bu modele göre dijital okuryazarlık 3 boyuttan oluşmaktadır. Kişinin günlük aktivitelerinde bilgisayar işletimini kullanmak için teknik ve operasyonel becerilerinin olması teknik boyutu, internet araştırmalarında eleştirel düşünebilmek ve dijital bilgiyi elde edebilme becerisine sahip olmak bilişsel boyutu ve iletişim, sosyal olma, öğrenme sorumluluğunu kullanabilme becerisine sahip olma becerisi sosyal-duygusal boyutu oluşturmaktadır (Wan Ng, 2012, s. 1065)

-Teknik Boyutu (Günlük Kullanım ve Profesyonel Üretim): İşlemsel ve eleştirel açıdan bilgi ve beceri sahibi olmayı kapsamaktadır. Web tabanlı kaynakların kullanımı, iletişim ve sosyal ağlarda kişisel hesap açma, veri transferi, veri kurtarma, yardım fonksiyonu, dosya türleri ve boyutlarını bilme ve çevre aygıtların kurulumu ve kullanımını bilme gibi beceriler teknik boyutu oluşturmaktadır (Tosunoğlu, 2020, s. 571).

-Bilişsel Boyutu (Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler): Kişinin eleştirel düşünme becerisini bilgiyi ararken, değerlendirirken ve oluştururken de kullanabilme yeteneğini ifade etmektedir. Karar verilen bir amacı uygularken o bilgiye uygun yazılıma karar

verme, dijital kaynakların oluşturulmasında etik, meşru ve ahlaki kavramlar hakkında bilgili olma ve bunlara uygun hareket etme ve diğer okuryazarlıklarla dijital okuryazarlığın arasındaki farkı anlama durumu bilişsel boyutu oluşturmaktadır (Öztürkci, 2020, s. 572).

Sönmez ve Gül (2014, s. 27), dijital çağda bireylerin karşılaştıkları dijital problemleri çözebilmeleri için, bireylerin dijital okuryazarlık bilişsel becerilerine sahip olmaları gerektiğini vurgulamaktadır

-Sosyal-Duygusal Boyutu (Etik ve Sorumluluk, Günlük Kullanım ve Gizlilik-Güvenlik): Teknolojik araçları iletişim, eğitim ve sosyalleşme çerçevesinde kullanma bilincinde olma ve bunları sürdürebilme durumu sosyal-duygusal boyutu oluşturmaktadır (Ng, 2012, s. 1065).

Dijital okuryazarlığın oluşmasında ve boyutlarının paylaşılmasında destekleyici özelliğe sahip bazı bileşenlerden bulunmaktadır. Bu bileşenler şu şekildedir (Küçükali, Bülbül ve Sağıroğlu, 2020, s. 7):

- Fonksiyonel Beceriler
- Yaratıcı Düşünme
- Bilgi İletişim Teknolojileri
- Eleştirel Düşünme ve Değerlendirme
- İş Birliği
- Bilgiyi Bulma ve Seçme Yeteneği
- Etkili İletişim
- E-güvenlik
- Kültürel ve Sosyal Farkındalık olarak ifade edilmektedir.

1.3.Dijital Okuryazarlık İle İlgili Modeller

Dijital okuryazarlık kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte alanında uzman kişilerce çeşitli modeller oluşturulmuştur. Bu modeller kapsamaları ve amaçları bakımından aşağıda belirtilmiştir:

1.3.1.Krumsvik Dijital Yetkinlik Modeli

Ranieri ve Bruni (2018, s. 90) dijital okuryazarlık modelinin öncelikle eğitimcilerin kazanması gerektiğini öne sürmüştür. Eğitimde dijitalleşmenin başlamasıyla geleneksel öğretim yöntemlerinin dışına çıkılması gerektiğini ve dönemin dijital imkânlarından son noktaya gelene dek faydalanılmasını önererek öğrencilerin ilgi ve başarılarının daha fazla artacağını belirtmiştir. Krumsvik dijital yetkinlik modeli 2 eksenli oluşmaktadır. Yatay çizgi dijital okuryazarlığa ait beceri düzeyini, dikey çizgi dijital okuryazarlığa ait farkındalık düzeylerini göstermektedir. Bu iki eksen arasında üç katmandan oluşan bir yapı bulunmaktadır (Ranieri ve Bruni, 2018, s. 90)

Katmanın temel taşı olan temel dijital becerilerinde bilgisayarda kullanılan kelime işlemci yazılımları, hesap tabloları yazılımları ve sunum hazırlama araçları olarak nitelendirilen ofis yazılımları, orta düzey işletim sistemleri bilgisi, internet tabanlı dosya paylaşımı araçları ve sosyal platform uygulamalarını kullanabilme yer almaktadır. İkinci katman olan dijital öğretici yeterliliği bu temel bilgilerin pedagojik bilgileriyle birleştirip eğitim faaliyetlerinde kullanması yani geleneksel eğitim yöntemlerini teknolojiye uyarlayabilme yeteneğini ifade etmektedir. Son katman olan öğrenme stratejilerinde eğitimcinin mevcut bilgilerini güncelleyebilme, kendini geliştirme, teknolojik yenilikleri takip etmesi olarak açıklanmaktadır. Bu üç katmanın dışında dijital 'bulding' olarak isimlendirilen etik ve ahlak kavramı bulunmaktadır. Bu kavram iletişim etiği, eleştirel düşünme becerisi, kültür bilgisi, evrensellik ve insan haklarına saygı anlamına gelmektedir (Ranieri ve Bruni, 2018, s. 90).

1.3.2.Calvani, Fini ve Ranieri Dijital Yetkinlik Modeli

Calvani, Fini ve Ranieri (2010, s. 17), oluşturdukları dijital okuryazarlık yetkinlik modelinde 3 boyut içeren kavramlar bulunmaktadır. Teknolojik, etik ve bilişsel boyutları içeren bu model aşağıda belirtilmiştir:

- Teknolojik Boyutu: Dijital araçları etkin ve esnek şekilde kullanabilmeyi içeren boyuttur.
- Bilişsel Boyutu: Dijital araçlarda bilgiye erişim ve bilgiyi değerlendirme becerisini ifade etmektedir.
- Etiksel Boyutu: Dijital araçları kullanırken etik ve sorumluluk sahibiyle etkin iletişim kurabilme yetisidir.

Bu üç boyut dijital yetkinlik kabiliyetini oluşturmaktadır. Dijital yetkinlik, dijital gelişmelere uyum sağlayabilmek, veriyi, enformasyonu ve bilgiyi eleştirel değerlendirebilmek ve işbirlikçi bilgi oluşturmak için dijital potansiyelleri etkili bir biçimde kullanma becerilerini ifade etmektedir. Ayrıca, bireyin kendi sorumluluklarını ve başkalarına karşı olan hak ve yükümlülüklerine etik ve adaletli davranmaları gerektiğini belirtmektedir (Calvani, Fini ve Ranieri, 2010, s. 17).

1.3.3. Chetty Dijital Okuryazarlık Modeli

Chetty ve Qigui (2018, s. 12), dijital okuryazarlığı enformasyon, bilgisayar, medya, iletişim ve teknoloji okuryazarlığı gibi 5 alt başlığa ayırmıştır. Bunun yanında dijital okuryazarlığın ve her bir okuryazarlık alt dallarının teknik, bilişsel ve etik boyutlarından etkilendiğini açıklamaktadır (Chetty ve Qigui, 2018, s. 12)

Chetty (2018, s. 12) teknik, bilişsel ve etik boyutlarını görüş açısı olarak değerlendirmiş ve diğer okuryazarlıklarla olan ilişkilerini incelemiştir. Topluları dijital sorunlara götürecek bazı durumları açıklarken yüksek maliyetin teknolojiyi alt yapı yetersizliğine iteceğini, düşük gelirli ailelerin ise okuryazarlık sayıları az olursa dijital gerilemeye neden olacağını önemle vurgulamıştır. Chetty model için yaptığı açıklama da teknik, bilişsel ve etik alt boyutlarının isimlendirmiş ve dijital yetkinlik boyutları olarak kabul etmiştir (Chetty ve Qigui, 2018, s. 12)

1.3.4. Renee Hobbs Modeli

Hobbs (2017, s. 15) dijital okuryazarlık modelini açıklarken şu şekilde belirtmiştir; ‘Dijital okuryazarlığın temelinde medya okuryazarlığı yer almaktadır.

Dijital araçları kullanabilmek, internet ve yazılım sitelerinden faydalanabilmek ve sosyal medyada vakit geçirmek dijital okuryazarlığın olmazsa olmazları arasında yerini almaktadır. Dijital okuryazarlık yetkinlikleri desteklenip verimli çalışma sağlandığında kişiler hem ileti almak hem de ileti üretme süreçleri gibi dijital yazılımlarda aktif kalabileceklerdir'. Bu modelde bulunan beceriler aşağıda belirtilmiştir (Hobbs, 2017, s. 15):

Erişim: Teknoloji ve media araçlarından verimli bir biçimde yararlanma, istenilen bilgiyi doğru kaynaktan elde etme ve bu bilgiyi başka kişilerce paylaşma işlemidir.

Analiz ve Değerlendirme: İletinin olası etki ve sonuçlarını göz önünde bulundurarak, iletinin anlamını, niyetini, kaynağını, güvenilirliğini ve ait olduğu ideolojiyi kavramak için eleştirel düşünceyi kullanma yeteneğidir.

Üretim: Kişinin kendini ifade etmesinde özgüvenli olması ve etkili iletişim yöntemlerini kullanarak içerik oluşturmaktır.

Yansıtma: Medya iletilerinin ve dijital araçların gündelik düşünce ve eylemlerimiz üzerindeki etkilerini dikkate alarak, kişinin; kişinin sosyal sorumluluk ve etik ilkeleri kendi kimliğine, davranışlarına ve iletişim sürecine uygulamasıdır.

Eylem: Bireysel ve ekip olarak aile içinde, profesyonel iş hayatında veya toplum içinde, yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerde bilgi paylaşımı ve sorunların çözümünde etkin olma durumudur.

1.3.5. Ng Dijital Okuryazarlık Modeli

Ng (2012, s. 1065) dijital okuryazarlık için bir model geliştirilmiştir. Modele göre dijital okuryazarlığın alt boyutlarının birleşimi bu modeli ifade etmektedir. Normal hayatta teknolojik araçları kullanmada bilişsel ve teknik becerilere sahip olma durumu Ng modelinde teknik boyutu oluşturmaktadır. Eleştirel düşünebilme ve dijital bilgiyi takip etme süreci Ng modelinde bilişsel boyutu oluşturmaktadır. Kişilerle iletişim kurabilmek, sosyal alanlarda bulunabilmek ve internet tabanında öğrenebilmek Ng modelinde sosyal ve duygusal boyutu oluşturmaktadır (Ng, 2012, s. 1065).

1.3.6. Cassie Hague ve Sarah Payton Modeli

Hague (2011, s. 9), dijital okuryazarlığı birbiriyle bağlantılı sekiz bileşenin kesişim alanı olarak tanımlamıştır. Bu bileşenler, 'İşlevsel Yetenekler, Etkili İletişim, Veri Bulma ve Seçme Yeteneği, Eleştirel Düşünme ve Değerlendirme, Kültürel ve Sosyal Anlayış, İşbirliği, Üretkenlik, e- Güvenlik' olarak sıralanmakta ve ortasında da dijital okuryazarlık yer almaktadır (Hague, 2011, s. 9).

İnternet araçları ile bilgisayar kullanımı, etkili iletişim, bilgi depolama, içerik oluşturma ve görsel paylaşım gibi işlemleri her seviyedeki kullanıcı rahatlıkla gerçekleştirebilmektedir. Bu araçlar sayesinde, öğrenme ortamlarında öğrencilerin aktif katılımcı olarak ve içeriğe katkıda bulunmaları teşvik edilmektedir. Günümüzde kullanılan Web 2.0 araçları aşağıda belirtilmektedir (Hague, 2011, s. 9):

- Sosyal Ağlar (Facebook, Twitter, Youtube, Delicious, Pinterest)
- İnteraktif Sunum Araçları (Prezi, SlideShare, PowToon)
- Çevrimiçi Depolama ve Dosya Paylaşım Araçları (Dropbox, Google Drive, Yandex Disk)
- Web Günceleri ve İş Birlikli Yazarlık Araçları (Blog, Wikipedia, Wikispaces)
- Çevrimiçi Anket ve Sınav Araçları
- Çizim Araçları ve Kavram Haritası (Bubble.us, Cacao, Scribblar)
- Dijital İçerik için Yönetim Sistemleri (Edmodo, Edublogs, Wordpress) örnek gösterilebilir.

Payton (2011, s. 10) model hakkında, internet riskleri teknolojiye dayanan ve teknolojiye dayanmayan olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Teknoloji dayanıklı riskler engelleme, korsanlık ve oltalama faaliyetleri gibi ayrıca reklam dolandırıcılığı ve hakların ihlalleri olarak sıralanmaktadır. Teknolojiye dayanmayan riskler ise çevrimiçi hırsızlık ve dolandırıcılık, fiziksel şiddet, siber zorbalık, gizlilik ihlalleri, suça yardım ve yataklık etme ve yasadışı kumar olarak belirtilmektedir. Kullanıcıların internet kullanırken kişisel bilgi güvenliğine oldukça özen göstermesi ve internette ziyaret ettiği sayfalara dikkat etmesi gerekmektedir (Payton, 2011, s. 10).

Ayrıca, bilgisayar ve internette çeşitli aracılıklar ile sağlanan filtre yazılımları, güvenilir korunma için internet paketleri ve anti virüs programları içeren internet koruma paketlerini bireyin güvenliği açısından kullanması önemli bir husustur. Kullanılmadığı sürece internette içerik açısından risk unsurları oluşturabilmektedir (Payton, 2011, s. 10)

1.3.7. Martin Dijital Okuryazarlık Modeli

Martin (2008, s. 1029) dijital okuryazarlık modelini dijital yetkinlik, dijital kullanım ve dijital dönüşüm olmak üzere 3 aşamadan oluştuğunu belirtmektedir. Bu aşamalar şu şekildedir (Martin, 2008, s. 1029).

Seviye I Dijital Yetkinlik: Birinci seviye ilk taban alanıdır. Bu bölümde teknolojik alanlarda klasik işlemler yapmakla birlikte, dijital teknolojilere karşı tutum, kavram, yaklaşım ve becerilerden de bahsedilmektedir. İçerik üretme, internette oyun, video, arama yapma iletişim kurma gibi becerileri içermektedir.

Seviye II Dijital Kullanım: İkinci seviye profesyonel alanda uygulamaların yürütüldüğü yerdir. Dijital kullanım seviyesi katılımcıların dijital yeterlilik seviyesine göre biçimlenmektedir. Olası bir problem karşısında bilinçli ve doğru şekilde dijital araçları kullanma becerisi dijital kullanım seviyesini içermektedir. Ayrıca dijital ortamda veri aramak, profesyonel şekilde uygulamak, işlemek, çözüm ve ürün geliştirmek de dijital kullanım ile ilgilidir.

Seviye III Dijital Dönüşüm: Üçüncü ve son üst seviye olan dijital dönüşüm seviyesi dijital araçlardaki kullanımların inovasyon ve yaratıcılık sağlaması, profesyonel becerilere teşvik konusunda becerileri içermektedir. Sosyal meydana gelen değişimleri de içermektedir (Martin, 2008, s. 1029).

1.3.8. Dijital Yetkinlik Alanları Modeli

Janssen, Stoyanov, Ferrari, Pannekeet ve Sloep (2013, s. 473), Avrupa Komisyonu'nun gerçekleştirdiği bir projede dijital teknolojiler hakkında 79 uzman ile

görüşme sonucunda yeniden düzenlenen proje şu an Avrupa Birliği'ne dâhil olan ülkelerde 'Avrupa Dijital Yetkinlik Çerçevesi' olarak uygulanmaya başlayan bir modeldir (Janssen, Stoyanov, Ferrari, Pannekeet ve Sloep, 2013, s. 473).

1.3.9. Dijital Maslow Hiyerarşisi Modeli

Abraham Maslow (1987, s. 987) modelinde, kişilerin bireysel davranışlarına yol gösteren veren temel güdülerin şemasını güncelleyerek dijital dönüşüme adapte edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Dijital alanda değişim gösteren kültürel etkilerin göz önüne alınmasıyla Maslow'un kuramı dijital dönüşüme uyarlanmış ve 'Dijital Maslow Hiyerarşisi' olarak ifade edilmiştir. Maslow hiyerarşi modelinde fiziksel ihtiyaçların yerini internet, telefon, pil, gibi dijital araçlara, kişisel güvenlik gerektiren gereksinimler şifreleme, güvenlik gibi unsurlardan oluşan dijital unsurlara, sevgi ve aitlik gibi ihtiyaçlarının yerini sosyal ağ, anlık mesajlaşma uygulamaları gibi sosyal medya üzerinden kazanıldığı yere ayırmıştır. Kendini tamamlama faaliyetlerinin yerini online ortamda üretilen içeriklerin yer aldığı faaliyetlere yer vermiştir. Özetle, Maslow'un modelinde oluşturduğu kişilerin gereksinimlerinin dijital araçlara dönüştüğü ve yeniden teknoloji çağına uygulandığı ifade edilmektedir (Abraham Maslow, 1987, s. 987).

1.4. Dijital Okuryazarlıkla İlgili Literatür Taraması

Dijital okuryazarlık kapsamında yapılan birçok literatür çalışmaları bulunmaktadır. Bunlar:

Robert Wachal (1971, s. 30), 'Humanities and computers: A personal view' isimli araştırmasında toplumun dijitalleşmesinin sosyal sonuçlarını araştırmak amacıyla bilimsel araştırma gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirdiği araştırmasından sonra sosyal hayatta dijital araçların kullanımı birçok yerde önem kazanmaya başlamıştır. Bu yüzden birçok bilim insanları bu kavram üzerine birçok nicel ve nitel araştırma gerçekleştirmişlerdir.

Ng (2012, s. 1065), 'Can we teach digital natives' literacy?' isimli çalışmasında Avustralya'da üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık seviyelerini ölçmeyi ve eğitim teknolojileri hakkındaki bilgilerini ölçmeyi amaçlayan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmasının sonucunda öğrencilerin eğitim teknolojilerinde bilgili olduklarını, dijital okuryazarlık seviyelerinin de iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Lazonder, Walraven, Gijlers ve Jassen (2013, s. 143), 'Longitudinal assessment of digital literacy in children: Findings from a large Dutch single-school study' isimli çalışmasında dijital okuryazarlık için yaptığı çalışmasında 12 dijital yeterlilik alanı belirlemiştir. Bunları: Temel bilgi, fonksiyonel beceriye sahip olmak, özelleştirilmiş üst düzey beceriler, günlük hayat becerileri, teknoloji destekli iletişim, bilgiyi işleyebilme ve yönetebilme, bireysel gizlilik, güvenlik, yasal ve etik kurallar, dijital araç kullanımında dengeli olmak, toplumda BİT'lerin öneminin farkında olmak, teknolojiyi öğrenme ve öz-yeterlilik olarak ifade etmektedir.

Hall, Atkins ve Frase (2014, s. 22), 'Defining a self-evaluation digital literacy framework for secondary educators: the DigiLit Leicester project' isimli projesinde dijital okuryazarlık için geliştirdiği dijital yeterlilik çevresinde 4 tema belirlemiştir. Bunlar: Bulmak, değerlendirmek ve organize etmek, oluşturmak ve paylaşmak, iletişim, işbirliği ve katılım, e-güvenlik ve çevrimiçi kimlik şeklinde belirtilmektedir.

Lankshear ve Knobel (2015, s. 8), 'Digital literacy: Policy, pedagogy and research considerations for education' isimli araştırmasında dijital okuryazarlığa sosyokültürel yaklaşım olarak bir kavram daha eklemişlerdir. Öğrencilerin gelişimine destek olmak ve öğrenme, bilgi, beceri alanlarında sorumluluk almalarını sağlamak amacıyla geliştirdikleri sosyokültürel yaklaşım, ortak etkin alanı ve iletişim konularına önem vermekte ve okuryazarlığı sosyal bağlarda gelişen ve belli bir kesime özgü olan uygulama olarak ifade etmişlerdir.

Üstündağ, Bahçıvan ve Güneş (2017, s. 146), 'Dijital Okuryazarlık Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve Fen bilgisi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık durumları' isimli araştırmalarında fen bilgisi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık

seviyelerini ölçmüştür. Araştırmasının sonucunda öğretmen adaylarının okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur.

Jan (2018, s. 26), 'Investigating the Relationship between Students' Digital Literacy and Their Attitude towards Using ICT' isimli araştırmasında Pakistan'daki ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile teknolojik araçları kullanma becerileri ve tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yaptığı analiz sonucunda dijital okuryazarlığın teknolojik araç (bilgisayar, tablet) kullanma becerileri arasında ilişki olduğunu ayrıca öğrencilerin dijital okuryazarlıkla ilgili aldıkları eğitimin bilgi ve iletişim teknolojilerine (BİT) olan tutumlarını arttırdığını gözlemlemiştir.

Duran ve Özen (2018, s. 31), 'Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık' isimli çalışmasında ilkokul ve ortaokul sınıflarının Türkçe derslerinde dijital okuryazarlığın önemini ve ne konumda olduğunu hedefleyen bir çalışma gerçekleştirmişlerdir.

List (2019, s. 146), 'Definining digital literacy development: An examination of pre-service teacher's beliefs' adlı araştırmasında dijital okuryazarlığı beceri temelli dijital okuryazarlık ve sosyokültürel yaklaşım dijital okuryazarlığı olarak geliştirilmesini anlatmıştır. List'e göre; öğrenciler dijital okuryazarlığı bilgisayarda dijital ağlara giriş yaparak değil, okullarında ve sınıflarında sosyal bağlamı öğrenme ortamlarında geliştirebilmektedirler. Okullarda oluşturulan öğrenmeye yönelik veri tabanları dijital okuryazarlıklarını geliştirmelerinde daha etkili olacağını savunmuştur.

Araştırmalarının sonucunda sınıflarda dijital okuryazarlık derslerine yer verilmesinin dijital araçları kullanmada ve dijital teknolojilerden haberdar olmada daha fazla bilgiye sahip olabileceğini tespit etmişlerdir. Ders içeriklerinde bilgisayar, akıllı tahta, slayt, internet kullanımı gibi dijital unsurların aktif kullanılması öğrencilerin eğitim ve öğretim hayatında dijital yetkinliklerinin gelişmesi konusunda fayda sağlayacağını da belirtmişlerdir.

Karakuş ve Gürbüz (2019, s. 129) 'Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz-yeterlilik becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi' araştırmalarında elde ettikleri bilgiye göre geleneksel eğitim anlayışı ve araçlarından ziyade dijital okuryazarlık becerilerini arttıracak dijital araçların sınıflarda kullanılmasının daha etkili ve verimli eğitim ortamı sağlayacağını savunmuşlardır.

Karabacak ve Sezgin (2019, s. 119) ‘Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık’ isimli çalışmalarında dijital okuryazarlık için bilgisayar aracılığıyla sunulan birden fazla kaynaktan farklı formatlarda iletilen bilgiyi anlayabilme ve kullanma becerilerinin değerlendirilmesini öne sürmüştür.

Bu becerilere yönelik eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğunu, yetkinlikleri geliştirmek için eğitim faaliyetleri planlaması yapılmalı ve bu süreçteki girişimler süreklilik sağlamalıdır yorumunda bulunmuşlardır.

2.FİNANSAL OKURYAZARLIK

2.1.Finansal Okuryazarlık Kavramı ve Önemi

Finans alanında önemli konulardan biri haline gelen finansal okuryazarlık kavramı OECD ve Worldbank isimli dünya bankası olmak üzere birçok uluslararası kuruluşlar tarafından araştırmaları ve raporları yayınlamaktadır. OECD'e (2013, s. 9) göre en genel haliyle finansal okuryazarlık: 'Finansal kavramların ve risklerin bilgi ve anlayışına sahip olmak, bu bilgi ve anlayışı da farklı finansal bağlamlarda etkili kararlar alabilmek, birey ve toplumun finansal iyi olma halini geliştirmek ve ekonomik hayata katılımı sağlamak için kullanabilme becerisidir, motivasyonudur ve güvenidir' şeklinde tanımlanmaktadır (OECD, 2013, s. 9).

Finansal okuryazarlık, finansal sorun ve problemlerin çözülmesinde ekonomik politikalar izlemektedir. Kar ve maliyetlerin değerlendirilmesine yardımcı olan finansal okuryazarlık kamusal süreçlerdeki dönüşümlerin sonuçlarını inceleyerek finansal bilgiler konusunda kar ve maliyetlerin değerlendirilmesinde rol oynamaktadır (Kaygın, 2020, s. 55).

Finansal okuryazarlığı kavramsal bir modelle açıklamaya çalışan Hung, Parker ve Yoong kavramı; finansal bilgi, finansal beceri, finansal davranış ve algılanan finansal bilgi olmak üzere 4 kavram altında incelemiştir (Hung, Parker ve Yoong, 2010, s. 2).

Lusardi (2011, s. 324), finansal okuryazarlığı doğru kararlar alarak parayı daha etkin kullanma becerisi olarak tanımlamaktadır (Lusardi, 2011, s. 324).

Atkinson ve Messy'e (2012, s. 117) göre finansal okuryazar olarak etkili kararlar almak için gerekli bilgi, beceri, tutum ve davranışın doğru tahminlerde kullanılması ve ekonomik refaha yardımcı olması gerekliliği finansal okuryazarlık kavramını ifade etmektedir (Atkinson ve Messy, 2012, s. 117).

Philippas ve Avdoulas'a (2020, s. 360) göre finansal okuryazarlığı tanımlarken finansal gelişmeleri anlamak, analiz etmek, bunlara yanıt vermek şeklindedir ve

bireylerin yaşam ve çalışma koşullarını etkileyen bir kavram olarak belirtmektedir (Philippas ve Avdoulas, 2020, s. 360).

Allen (2007, s. 22) finansal okuryazarlığın özgüven, bağımsızlık ve kontrolü destekleyen bir kavram olduğunu, finansal okuryazarlık becerilerinin de çalışanlara tüketicilere ve yatırımcılara finansal konularda daha bilinçli davranmalarını ve süreci doğru yönetmelerini sağlayan bir özelliğe sahip olduğunu belirtmektedir (Allen, 2007, s. 22).

PACFL finansal okuryazarlığı, ‘Finansal konularda tecrübeli olarak karar verebilme yetkisi ve para idaresi konusunda yetkin karar alabilme becerisi’ olarak tanımlamaktadır. PACFL ayrıca finansal açıdan eğitimin öneminden de bahsetmektedir. Finansal okuryazarlığın finansal bilgi, davranış ve eğitimden oluştuğunu savunmuştur. Finansal eğitimle birlikte bireyde etkili olan bilginin davranışa dönüşmesi ve tutuma yansması finansal okuryazarlığın olumlu yönleri olarak belirtilmiştir (Özer, 2022, s. 309).

ABD Hazine Müsteşarlığı finansal okuryazarlığı, ‘Kişinin bilinçli finansal kararlar alabilmesi için para kavramını ve nasıl yönetilebileceğini anlama yeteneği’ olarak tanımlamaktadır (Biçer ve Altan, 2016, s. 1503).

Boz (2019, s. 149), finansal okuryazarlık kavramını tanımlarken gelir ve harcama kavramlarının yönetilme şekline, paranın kullanım alanlarından, yatırım fonlarının kullanılmasından ve finansal alanların uygulanması açısından güvenilir olması gerekliliğinden bahsetmektedir (Boz, 2019, s. 149).

Bayram (2014, s. 109), finansal eğitim, finansal davranış, finansal psikoloji, bireysel finans ve teknoloji kullanımı gibi birçok farklı alanlar ile ilişki içerisinde olan kavramı finansal okuryazarlık olarak tanımlamaktadır (Bayram, 2014, s. 109).

Finansal okuryazarlık kavramının gittikçe daha fazla ön plana çıkmasına neden olan şey ise yaşanan finansal krizlerdir. Finansal ortamlarda yaşanan hızlı değişimler, finansal risklerin çokluğu, finansal ürünlerdeki karmaşık yapının artması finansal okuryazarlık düzeyinin düşüklüğü bireysel ve toplumsal krizlerin yaşanma ihtimalini yükseltmektedir (OECD, 2013, s. 9).

Çam (2016, s. 99), Finansal okuryazarlığı sadece belirli bir alandaki bilgi düzeyi değil, belirli bir süreç sonucunda ortaya çıkan ve bu süreçte devamlı geliştirilen bir

bilgi birikimi olarak tanımlamaktadır. Bu süreçte finansal okuryazarlık düzeyini artırabilmek için, finansal eğitimin gerekliliği vurgulanmalıdır. Böylece artan bilgi düzeyiyle beraber yanlış karar almak ihtimali azalacak ve tasarrufların en doğru bir şekilde değerlendirilme imkânları artacaktır (Çam, 2016, s. 99).

Ayrıca, finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek olması kişinin sadece kendisi için değil tüm toplumun çıkarı için de bir hayli önem arz etmektedir (Aslan, 2020, s. 182).

Hilgerth ve Hogarth (2003, s. 309), ABD'deki üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmanın sonuçlarında finansal okuryazarlığın borçlanma, tasarruf ve yatırım alanlarının finansal davranışları olumlu yönde etkileyen bir durum olduğunu ve gençleri bu alanlarda yeterli bilgiye sahip olmalarına yöneltten bir kavram olarak tanımlamaktadır (Hilgerth ve Hogarth, 2003, s. 309).

Alkaya ve Yağlı (2015, s. 10) finansal okuryazarlığı tanımlarken alt bileşenlerinden oluşan finansal davranış, finansal tutumlar, harcama ve finansal bilgi gibi alt bileşenlerinden bahsetmiştir. İleriye yönelik yatırım yapma veya yapmama kararı, kısa vadeli yatırım planları finansal okuryazarlık düzeyini etkilemektedir (Alkaya ve Yağlı, 2015, s. 10).

Gökmen (2012, s. 23), finansal okuryazarlığı bireyin finansal alanda uzmanlığını ölçmekten ziyade finans alanında temel düzeyde kavramlara ve uygulamalara hakim olup olmadığını anlama becerisi olarak tanımlamaktadır. Finansal okuryazar bir bireyin kendisine ve çevresine minimum düzeyde yetecek düzeyde finansal bilgi ve davranışlara sahip olması beklenmektedir (Gökmen, 2012, s. 23).

Parasal konularda bilinçli davranmak, fiziki para ve finansal ürünleri doğru kullanmak gibi beceriler finansal okuryazarlığı oluşturan temel davranışlardır. Finansal okuryazarlıkta bilgi, beceri, tutum ve davranış finansal piyasalarda sağlıklı karar verebilmek için bir farkındalık oluşturmaktadır. Bu farkındalık seviyelerinin yükselmesi kişileri ekonomik açıdan ilerlemelerine ve iyi bir analiz yetenekleri kazanmalarına imkân sağlamaktadır (Kaymakçı, 2021, s. 143).

OECD ve PISA, finansal okuryazarlığı içeren standartları içerik, bağlam ve süreç 3 ayrı şekilde ele almaktadır. Bunlar süreç, içerik ve bağlam şeklinde ifade etmişlerdir. Paraya ait işlemlerin gerçekleştiği ve risk içeren boyutu içerik boyutu olarak

tanımlamışlardır. Para piyasası ve işlemleri bölümünde faturalar, makbuz, fiş ve evrakların yer aldığını belirtmişlerdir. Finansal planlama ve finansal yönetim bölümü finansal refaha ulaşmak için alınması gereken önlemlerin öneminden bahsetmektedir (OECD, 2017, s. 14).

Finansal okuryazarlığı 5 kategoriye ayıran Remund (2010, s. 276) bu kategorileri, finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi olma, finansal kavramlar hakkında iletişim kurabilme, finansal kararlar alabilme, finansal ihtiyaçlar ve etkili planlama olarak belirtmektedir (Remund,2010, s. 276).

INFE (Finansal Eğitim Ağı), uluslararası raporunda finansal davranış, finansal bilgi, finansal tutum ve finansal algı finansal okuryazarlığın gibi alt boyutlarından oluştuğunu belirtmiştir (Bozkurt, 2020, s. 1203).

FODER (Finansal Okuryazarlık Derneği) finansal okuryazarlık kavramını, kişilerin yatırımlarını doğru şekilde değerlendirip, bütçelerini doğru yönetebilme becerisine sahip olabilmesi şeklinde tanımlamaktadır (Altan, 2016, s. 1503).

Ayrıca FOED finansal okuryazarlığın önemi hakkında toplumun ekonomisini korumayı amaçlayan bir özelliği olduğunu savunmaktadır (Sünbül, 2021, s. 182).

Finansal okuryazarlığa verilen önemin artması finansal ürün ve hizmetlerin kullanımının da artmasına sebep olmaktadır. Ürün ve hizmetlerin artması finansal açıdan etkinliği arttıran bir durumdur. Ayrıca bireyler finansal okuryazarlığa verdikleri önemle gelecek planlarını daha kolay yapabilmekte ve bütçe planlamalarını bilinçli yapabilmektedir (Yılmaz, 2021, s. 143).

Boz (2019, s. 149), finansal okuryazarlığın önemini belirtmek için kullanıldığı alanlara ait uygulama alanını şu şekilde sıralamaktadır:

- Riskli bir kredi çekiminin sonucunda kredi yönetiminin başarının ölçülmesinde,
- Finansal tablolarda yapılabilir hilelerin tahmin edilmesinde,
- Muhasebe mensuplarının hile ve yolsuzluk konularında,
- Finansal piyasalarda daha çok yatırım yapabilmek için seçeneklerin sunulmasında,
- Finansal tabloların okunması ve yorumlanmasında,
- Müşterilerin kredi kartı kullanımında bilinçli olmasında,

- Finansal bilgi ve finansal davranış arasındaki bağıllığın incelenmesinde,
- Doğru ve güvenilir finansal bilginin kontrol edilmesinde,
- Fiyatların ve kalitenin birbirleriyle olan satınalma ilişkisinde gibi uygulamalardadır (Boz, 2019, s. 149).

Finansal okuryazarlık kavramı pedagogların, yöneticilerin, devlet kuruluşlarının ve işletmecilerin ilgisini çeken önemli bir konu haline gelmektedir. Finansal kavramlar hakkında bilinç sahibi olmak daha iyi ekonomik kararlar almayı ve ekonomik açıdan güvenliği kolaylaştırmaktadır. Bütçelerin yönetilmesinde etkin rol oynayan finansal okuryazarlık, Mali sorumluluklarımızın farkında olmamızı da sağlar. Finansal hesapları incelemek, kredi kartı kullanmak, vergi ödemeleri, Fon yatırımı, sigorta işlemleri, yatırım yapmak gibi finansal işlemlerde bilinç düzeyini arttıran önemli bir kavramdır (Kaygın, 2020, s. 55).

21. yüzyılın başlarında küresel ekonomide gerçekleşen finansal değişimler Bretton Woods's sisteminde yıkımlara sebep olmuş hemen sonrasında sabit döviz kurunda yaşanan terk sonucu mali piyasalar globalleşmiştir. Bu da uluslararası piyasalarda rekabetin artmasına neden olmuştur. Yaşanan gelişmeler doğrultusunda kişilerin finansal güvenliklerini riske atmamaları açısından finansal okuryazar olma zorunluluğu ön plana çıkmıştır (Yücel ve Çiftçi, 2018, s. 146).

NCREL (North Central Regional Educational Laboratory) finansal okuryazarlık için yaptığı çalışmada finansal okuryazarda olması gereken özelliklerden bahsetmektedir. Bunlar (Boz, 2019, s. 149-150):

- Finansal okuryazar olan yatırımcı tasarruf sahibi, üretici ve tüketici kazandığı kar ve maliyet ile ürünlerin değerlendirmesini yaparak daha kolay ve bilinçli seçimler yapabilir.
- Ürünler arasındaki kalite değerlendirmesini yapabilir.
- Gelir ve giderlerini, faiz, enflasyon, işsizlik ve risk oranlarını anlamaları kolaylaşır.
- Büyük ve küçük ölçekli işletmelerin piyasadaki rollerini anlarlar.
- Rekabet piyasasını, fazlalık ve kıtlık durumlarının üreticiye ve tüketiciye nasıl etki ettiğini anlayabilirler.
- Merkez Bankası, Kamu ve özel sektördeki kuruluşların rollerini bilip tanımlayabilirler.

Gelecekte karşılaşması muhtemel önemli finansal problemlerin oluşmasında kişilerin finansal alanda eksikliklerinin sebep olduğu görülmektedir. Finansal piyasalardaki değişimden dolayı, finansal teknik ve araçlar ile ilgili uygulamalardaki yeni gelişmeler, finansal okuryazarlığın öneminin kazanılmasında önemli etken olmuştur. İnsanlar, yatırım kararları alırken birçok faktörün etkisi altında kalmaktadır. Ekonomide ki değişim günümüzde artık daha hızlı, belirsiz, inişli ve çıkışlı bir özellik haline geldiği için yaşanan krizlerde daha etkili mücadele edip yaşanabilecek olumsuzlukların önüne geçilebilmesi gerekmektedir (Yılmaz ve Kaymakçı, 2021, s. 143).

İnsanlar yaşam süreçlerinde birçok geçimlerini sağlamak amacıyla finansal kararlar almaktadır. Kredi kartı kullanımı, ihtiyaç duyulan kredinin faiz oranı ve ödeme seçenekleri, tasarruf miktarının belirlenmesi, doğru yatırım seçeneklerinin belirlenmesi gibi birçok kararda finansal okuryazarlık önemli rol oynamaktadır (Lusardi, 2011, s. 497).

Yeni finansal ürünlerin oluşturulması, ekonomideki sınırlılık kavramının ortadan kalkması ve bazı kamu çalışmaları finansal okuryazarlığın önemini artırmaktadır (Shaari, 2018, s. 300). Finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olması kişinin yanlış kararlar almasında etkili olabilmekte ve böylece refah düzeyinin düşmesi ile aileden başlayarak tüm toplumu etkileyebilmektedir (Comcec, 2013, s. 37).

Hopley'e (2003, s. 10) göre, finansal okuryazarlık kapsamında yapılan çalışmalar aşağıdaki gibidir:

- Finansal okuryazarlık programlarının başarılı olabilmesi için eğlenceli, kolay ulaşılabilir ve hedeflenen topluluğa uygun olması önemlidir.
- Finansal okuryazarlık bütün finansal kuruluşlar tarafından bireylere sunulan hizmetlerin tümünü içermektedir.
- Finansal okuryazarlığın gelişim göstermesi için tüketici menfaatlerinin korunması önemlidir.
- Orta yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık eğitimlerine katılmak için daha fazla talebin olması önemlidir.
- Finansal eğitimlerin küçük yaşlarda başlaması önemlidir. Eğitimlerde kullanılan materyallerin yazılı olması ve temel düzeye uygun hazırlanması da önemlidir (Hopley, 2003, s. 10).

2.2.Finansal Okuryazarlığın Boyutları

Finansal konulardaki bilgi düzeyleri ile beraber finansal alanda tutum ve davranışlar finansal okuryazarlık düzeylerini etkilemektedir. Finansal tutum ve davranışlar geleceğe yönelik harcama, birikim yapma gibi parasal konularda alınabilecek kararları etkilemektedir. Finansal konularda daha kolay ve bilinçli kararlar almayı sağlayan 4 alt boyut aşağıda belirtilmektedir (Özer, 2019, s. 255):

- Finansal Bilgi
- Finansal Davranış
- Finansal Tutum
- Finansal İlgi

2.2.1.Finansal Bilgi:

Finansal bilgi, kişilerin finansal karar almaları için gerekli olan bir etkidir. Kişiler yatırım yaparken, kar elde etmek ve kazanç sağlamak amacıyla yatırımlarını gerçekleştirirler. Yatırımda doğru karar verebilmek için finansal piyasalar ve araçları hakkında hem temel düzeyde hem de ileri düzeyde bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Çetinkaya, 2020, s. 1203).

Günlük yaşantı da finansal piyasaların sağladıkları imkânlardan kredi kartı, vadeli faiz ve taksitli alışveriş konusunda bireyin bilinçli olması para idaresinde ve tasarruf etmesinde olumlu yönde etkilenecektir (Bozkurt, 2020, s. 1204).

Finansal bilgi, ekonomi ve finans piyasası ile ilgili güncel haberlerin takip edilmesi, finansal ürün ve hizmetlerin kıyaslanması ve farkındalıklı şekilde finansal kararlar verilebilmesi için gerekli olan finansal okuryazarlık boyutlarından biridir (Toktaş, 2019, s. 1581).

Finansal bilgi, finansal ürün ve hizmetler hakkında bilgili tüketiciler kazandırmak ve ekonomik kaynakları etkin şekilde yönetmek için gerekli olan bilgi, yetenek ve beceri kazandırmaya yönelik bir kavramdır. Bilgi ve güven eksikliği finansal eğitime olan ilgiyi artırmaktadır.

OECD, finansal eğitim kavramını, tüketicilerin ve yatırımcıların finansal ürün ve hizmetleri içeren kavramları iyi seviyede anlamalarında ve finansal refah seviyesinin artırılmasında izlenen bir süreç olarak tanımlamaktadır. OECD'nin 2005 yılında yayınladığı Finansal Okuryazarlığı Geliştirme Raporu'nda Finansal bilgiyi önemli yapan faktörler aşağıda belirtilmektedir (OECD, 2017, s. 14):

- Finansal ürünlerdeki karmaşıklık,
- Finansal ürün sayısındaki artış,
- Doğumlardaki artış ve ortalama yaşam süresi artışı,
- Emeklilik düzenlemelerinde yapılan değişimler,
- Gelirde gerçekleşen değişiklikler,
- Sermaye piyasalarındaki değişiklikler.

Özkale ve Erdoğan (2019, s. 771), finansal bilgi konusunda oluşturdukları kolezyum modelinde finansal okuryazarlığın alt boyutlarını da etkileyen bu modelin finansal eğitim alanında kullanılabileceğini belirtmektedirler (Özkale ve Erdoğan, 2019, s. 771).

2.2.2.Finansal Davranış:

Finansal piyasaların günümüzde riskli hale gelmesi kişilerin finansal karar vermesini de zorlaştırmaktadır. Finansal eğitim konusunda yüksek seviyeli bireyler karmaşık finansal kararlara karşı daha bilinçli davranış gösterecekleri düşünülmektedir. Bu durum finansal gelişim sürecini de olumlu etkileyebilmektedir (Toktaş, 2020, s. 1203).

Finansal davranışı ölçmek için yatırımcıların günlük hayatlarında para ile olan ilişkileri gözlemlenmektedir. Harcama ve ürün karşılaştırmaları, finansal planlama ve borçlanma yapabilmeleri finansal davranış alışkanlıklarını göstermektedir (Altın, 2019, s. 1581).

Çetinkaya (2020, s. 1203), finansal davranışı bütçe kullanımı, finansal karar alırken sorumluluk bilincinde olma, harcama yaparken planlı olma, faturaları zamanında ödeme, Mali işleri sürekli kontrol etme, birikim yapma ve uzun vadeli hedefler planlama gibi davranışlardan oluşan bir kavram olarak tanımlamaktadır (Çetinkaya,2020, s. 1203)

Kişinin finansal hizmetleri kullanırken hayatının hemen hemen her döneminde uygulamaları gereken faaliyetleri finansal açıdan planlaması gerekmektedir. Finansal tutum ve davranışlara sahip kişilerin finansal karar vermede başarılı olma ihtimalleri daha yüksektir. Bu durum tüm meslek gruplarında geçerlidir. Örneğin geleceği için kaygı yaşayan bir bireyin geleceği için endişe duymayan bireyle kıyaslandığında harcama ve tasarruf yapma eğilimleri birbirinden farklı olacaktır (Uygurtürk, 2022, s. 2).

Bireylerin yaşamları boyunca aldıkları finansal kararlar yaşamlarında finansal refahlarını etkilemektedir. Tasarruflarda azalma, aile içindeki borçlanmanın artmasıyla birlikte karşılaştırıldığında harcama ve yatırımlardaki dengesizlikler, bireylerin finansal davranışlarını inceleme ihtiyacını da artırmaktadır. Finansal okuryazarlık bireyleri doğru yatırıma yönlendirmek için risk profillerine uygun tercih yapabilmeyi, harcama, tasarruf gibi finansal konularda doğru kararlar alabilmeyi ve planlamayı sağlamaktadır. Bu noktada, bireylerin Mali durumlarına uygun hareket etmeleri beklenmektedir (Temizel, 2020, s. 74).

Kişinin finansal anlamda kendini güvende hissetmesi için finansal okuryazarlığın gelişimine ihtiyaç duyulmaktadır. Günlük hayatta sıkça kullanılan kredi kartları, tüketici kredileri, konut kredileri, bireysel emeklilik planları gibi finansal hizmetler hakkında bilgi eksikliklerinin giderilmesi için finansal davranış gösterebilmek önemlidir (Bayram, 2020, s. 74).

Bununla birlikte finansal davranış, temel tüketici bilinci olarak da bilinmektedir ve özellikle kişilerin ekonomik anlamda sıkıntı yaşadığı dönemlerde gösterdikleri davranışı ifade etmektedir. Bu sebeple finansal okuryazar olmak doğru ve yerinde karar almayı ve böylece finansal anlamda yanlış yönlendirmelerin de önünü kesmeyi amaçlamaktadır (Gök, 2020, s. 358).

2.2.3.Finansal Tutum:

Finansal tutum, kişilerin finansal konularda bilgili olmalarına rağmen bu bilgiyi harekete geçirebilme açısından incelenen bir kavramdır. Finansal tutum, finansal okuryazarlığın önemli kavramlarından biridir. Kişi kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için uzun vadeli planlama yapabilmek adına tasarrufa yönelmesi gerekmektedir.

Finansal tutuma ait bu durum para ve gelecek için planlı olmayı amaçlamaktadır (Yılmaz ve Kaymakçı, 2021, s. 143).

Kişi bir faaliyette bulunmak için yeterli finansal bilgiye sahip olsa bile gösterdikleri davranış onları tutumlu olmaya sürükleyecektir. Buna göre bilgi, beceri, davranış ve tutum bireyi finansal refaha ulaştıran kararlar almasını sağlamaktadır. Kişilerin, kaygı, öfke gibi duygu farkındalıklarının finansal kararlar almasını olumsuz etkilediği görülmektedir. Esnek hareket sağlanması, dijital kanallara ulaşım, finansal hizmetlerin kullanım kolaylığı gibi nedenler ise bireylerin finansal tutumlarını olumlu etkilemektedir (Durak ve Çise, 2021, s. 3).

2.2.4.Finansal İlgisi:

Finansal ilgi bireysel yatırımcıların finansal motivasyonlarını arttırması, yatırım yönetimini doğru gerçekleştirebilmesi, finansal araçlarla doğru ilişkilerin kurulması ve buna karşılık finansal dolandırıcılık girişimlerine karşı bilinçlenme eğilimi, etkili kredi kullanımını gibi konularda ilgili özellik göstermesi olarak ifade edilmektedir. Finansal ilginin amacı, bireylerin finansal güvenliklerini sağlaması açısından önemlilik göstermektedir (Karyağdı, 2018, s. 117).

Finansal ilgi; bireylerde finansal okuryazarlık seviyesinin artmasını sağlayan ve en düşük finans kültürünün oluşturulması, değiştirilmesi ve geliştirilmesi için finansal eğitim öğretim faaliyetlerine gösterilen ilgi olarak tanımlanmaktadır (Altıntaş, 2008, s. 14).

2.3. Finansal Okuryazarlığa Etki Eden Etmenler

Finansal okuryazarlık için bireylerin doğru finansal kararlar verebilmelerini sağlamak açısından bazı becerileri bilmeleri gerekmektedir. Aşağıda finansal okuryazarlığa etki eden etmenler açıklanmaktadır (Turhan, 2021, s. 293).

2.3.1. Tasarruf

Kişiler elde ettikleri kazançlarını, günlük ve genel ihtiyaçlarını karşılamak için kullanır. İhtiyaçlarını karşıladıktan sonra geriye kalan gelirlerini ileriye yönelik yatırım yapmak amacı ile biriktirdiklerinde tasarruf yapmaya karar verirler. Tasarruflar çeşitli şekilde gerçekleştirilir (Özen, 2012, s. 18).

Banka hesabı, tahvil, bono, hisse senedi gibi finansal araçlar aracılığıyla tasarruf kaynağı oluşturulmuş olur. Tasarrufların sürekli yatırımlara yönlendirilmesi toplam üretim oranını artırmaktadır. Bu üretim artışı da ülke ekonomisinde ki artışa sebep olacaktır. Refah artışı sayesinde gelir dağılımlarının daha adil olması, ürünlere daha kolay ulaşılabilme ve teknolojiden kolay şekilde yararlanma gibi faaliyetlerde etkili olmaktadır (Korkmaz, 2012, s. 17).

Tasarruf yetersizliğinden dolayı cari açık sorunu yaşayan ülkelerde yurt içi tasarruf oranının artırılması büyük önem taşımaktadır. Tüketim harcamalarını azaltan faktörler tasarrufu arttırmakta ve tüketim harcamalarını arttıran faktörler ise tasarrufu azaltmaktadır. Bu duruma göre tasarruf yatırımı belirleyen bir kavram olarak ifade edilmektedir. Tasarruf da kendi içinde sınıflara ayrılır. Bunlar (Akdağ ve Saban, 2019, s. 7).

- Yurtiçi ve yurtdışı tasarrufları
- Özel kesim ve kamu kesimi
- Zorunlu ve zorunlu olmayan (gönüllü)
- Bireysel ve kurumsal
- Otonom ve otonom olmayan ve aynı tasarruflar olarak ifade edilmektedir.

Kamu ve özel tasarrufların birleşiminden yurtiçi (ulusal) tasarruflar oluşmaktadır. Yurtiçi tasarrufların yetersiz gelmesiyle yurtdışı tasarrufları kullanılmaktadır. Kamu tasarrufları zorunlu tasarruflar olarak da isimlendirilmektedir. Özel tasarruflar ise aile ve şirket tasarruflarından oluşmaktadır (Bozkurt, 2019, s. 1581).

Kamu ve özel tasarruflardan etkilenen yurtiçi tasarruflarının artırılması bütçedeki denge ve yatırım finansmanları açısından ve ülkenin dışa bağımlılığının azaltılması açısından önemli tasarruflardır. Kişilerin tasarruf etmesi için bu tasarrufların finansal yatırıma dönüşmesinin gerekmektedir. Düzenli ve sürekli gelire

sahip olmak tasarruf için önemlidir. Ayrıca yaşam şekli tasarruf için de önemlidir (Altınır, 2019, s. 1582).

Yaşadığımız hayatın konfor alanı ne kadar lüks ve pahalı ise tüketim ürünlerine yapılan harcamalarda o kadar lüks ve önemli olmaktadır. Bu durum olumsuz olarak tasarrufa olan yönelmeleri azaltabilmektedir (Akdağ ve Saban, 2019, s. 7).

Küreselleşmenin sebep olduğu tüketim ihtiyacının artmasından dolayı kişilerin tasarruf yapabilme yeteneği de gittikçe azalmaktadır. Tasarruf yöntemlerinin bilinmesi, uygulanması ve kullanımı konusunda bilinçli olmak bireyin ekonomik açıdan refah içinde yaşayabilmesi için gereklilik göstermektedir (Toktaş, 2019, s. 1583).

2.3.2. Yatırım

Sermayenin uluslararası piyasalarda serbestleşmesi ve geniş Alana yayılması finansal alanda da ekonominin gelişmesine ve ilerlemesine neden olmaktadır. Yaşanan bu gelişmeler kişilere yatırım yapma olanağı tanımaktadır. Kişilerin yatırım yapma konusunda finansal okuryazarlık seviyeleri yeterli değilse finansal kayıplarının fazla olma riski yükselmektedir (Çevik, 2018, s. 23).

Yatırım kararı alırken yatırımcıların genellikle karşılaştığı sorunların başında kaygı içerisinde olmaları gelmektedir. Kaygıya etken olan sebeplerin başında, birikimlerinde kayıplarla karşılaşma korkuları olmaktadır (Karvas, 2021, s. 380).

Riskli yatırımlar daha çok kazanç sağladığı gibi büyük kayıp yaşama riskini de yükseltmektedir. Tüketicilerin yaptıkları yatırım ve tasarruflar iyi bir hayat sürdürmek için altyapı oluşturmaktadır. Finansal araçlara yapılan yatırımların artması finansal okuryazarlık açısından önemlilik göstermektedir (Erkan, 2021, s. 381).

Tasarruflarını yatırıma çevirmek isteyen eğitimli yatırımcılar bankalar aracılığı ile birikimlerini para piyasalarına yönlendirerek tasarruflarını ekonomiye kazandırabilmektedir. Böylelikle bireysel tasarruflar finansal piyasalarda toplanıp büyük seviyedeki değerlere ulaşabilmektedir. Şirketler içinde büyük yatırım yapmayı düşünenlere Fon kaynakları sağlanmış olmaktadır. Şirketlerin yatırım kararlarıyla değer kazanan kaynaklar ekonomiye katkı sağlarken, yatırımlar sonucunda artan istihdam, işsizlik gibi sosyoekonomik sorunların çözülmesinde yardımcı olabilmektedir (Temizel ve Özgüler, 2015, s. 3).

Gün geçtikçe teknolojinin gelişmesiyle hem borçlanma hem de yatırım amaçlı finansal araçların çeşitliliğinde artış olmaktadır. Enflasyon oranlarında yükselme, döviz kurları sonucu yaşanan ekonomik krizler, bireylerin bütçe kontrolü ve yatırım yapmalarını zorlaştırmaktadır. Finansal araçları doğru seçmede kullanılacak teknikler ve finansal okuryazarlık alanındaki bilgi ve beceriler bu konuda etkin rolde olabilmektedir (Sarkınç, 2018, s. 539).

Bireylerin yatırım kararı verirken bu kararları üzerinde etkili olan bazı çevresel faktörler bulunmaktadır. Bunlar aile, sosyal ve kültürel çevre olarak belirtilmektedir. Kişinin aile içinde bulunduğu konum finansal kararlar almasında etkilidir. Çünkü yatırım yapmaya karar veren kişiler yanlış karar vermemek için aile bireylerinden onay alabilmektedirler. Çevresel faktörlerden diğeri olan sosyal ve kültürel çevre de ortak değerler bütünü olarak ifade edilmektedir. Kişiler içinde buldukları sosyal çevrenin etkisi altında kalarak sosyal alanlarında bulunan kişilerin düşüncelerinden etkilenebilmektedir. Bu durum finansal yatırım kararları almada da etkili olabilmektedir (Akdağ ve Saban, 2019, s. 7).

2.3.3. Harcama

Bir toplumu oluşturan bütün bireylerin ayrı türde ve ayrı gereksinimlerde ihtiyaçları bulunmaktadır. İnsanların ihtiyaçları çok fazla olmasına karşın bunları karşılayacak kaynaklar da kısıtlıdır. Bu nedenle insanlar isteklerini belli sayıdaki mal ve hizmet ile karşılamak zorunda kalabilmektedir. Kişilerin gelirlerine göre tüketim istekleri karşısında maksimum fayda elde etmek önemli bir durum olmaktadır. Belirli gelir altındaki her kişi kendisine uygun ihtiyaç listesini önem sırasına göre düzenlemeli ve kendi harcama modelini oluşturmalıdır (Yayar, 2021, s. 106).

Harcama kararında sadece bireyin gelir etkisi değil bunun yanında sosyal ve demografik özelliklerinin etkileride bulunmaktadır. Kişinin demografik özellikleri değişiklik gösterdikçe harcama bileşenlerinde de farklılık görülmektedir. Bu durumun temel sebebi, her bireyin kendine özel istek ve ihtiyaçlarının olması ve farklı harcama özelliklerinin olmasıdır (Tekgün, 2021, s. 107).

Harcama faaliyetlerinin yerine getirilmesi ekonomik unsurlara bağlıdır. Bir kişinin harcamadaki unsurları o kişinin gelirine, tüketim alışkanlıklarına, fiyatlar

seviyesindeki beklentilerine bağlıdır ve ayrıca faiz oranı, enflasyon ve kredilerle de ilişkilidir. Bireyler tüketim kararlarını verirken, ekonomik etkenlerinin yanında yaşam biçimlerini ve buldukları ülkenin yaşam koşullarını göz ardı etmemeleri gerekmektedir. Harcama kararlarını uygulamak bir tüketim döngüsü olarak ifade edilmektedir. Birçok araştırmacının bu konu üzerinde önemli araştırmaları bulunmaktadır (Altunç, 2016, s. 377).

Keynes (1964, s. 9), tüketim ve gelir kavramlarının ilişkisini ortaya koymuştur. Yaptığı analiz sonucunda kişilerin gelirlerindeki artışın tüketim harcamalarını arttırdığı yönünde bir sonuca ulaşmıştır. İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmelerinde tüketim ve harcamanın gerekliliğini savunmaktadır (Keynes,1964, s. 9).

Tansel (1986, s. 343), TÜİK'in Hanehalkı Harcama ve Anket verileri sonucunda harcama ve gelir ilişkisini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, gıdaya ve konuta yapılan harcamaların zorunlu harcama olduğunu, kişisel bakım, ulaşım, kültürel harcama ve hizmet harcamalarının lüks harcama olduğu şeklinde belirtmektedir. Sağlık harcamalarının ve gerekli ev eşyası harcamalarını ise esnek harcama olarak ifade etmektedir (Tansel,1986, s. 343).

2.3.4. Borçlanma

Tüketimin yoğun bir şekilde arttığı günümüzde finansal krizler, piyasalardaki dalgalanmalar, artan işsizlik, gelir dağılımdaki denge sorunu kişilerin finansal durumunu olumsuz etkilemektedir. Kişilerin satınalma gücünün azalması fakat yaşama seviyesinin devam ettirilebilmesi harcama eğiliminin artmasına sebep olmaktadır. Bu durum borçlanma seviyesinin artmasına da sebep olmaktadır. Borçlanmanın temel kavramlarından olan tüketici kredisi ve bütün kredi kartı harcamaları Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre her sene artış göstermektedir. Borçlanmanın artması, kişinin borçlanma konusunda kontrolünü kaybetmesi gibi olası durumlar yaşam kalitesini ve doyumunu olumsuz etkileyebilmektedir (Akova ve Zimonjic, 2018, s. 22).

Borçlanma ifadesi, günümüzde devletler ve işletmeler kadar kişileri de yakından ilgilendiren bir kavramdır. Denge ve tasarruf kavramlarını geri planda tutan tüketimi ise ön plana çıkartan iktisat anlayışındaki değişimler küreselleşme ve

finansallaşma süreciyle birlikte borçluluk olgusunun yükselmesinde etkili olmaktadır. Bu iktisadi kazanç beklentisi nicelik ve nitelik olarak yeni bir borçlanma stratejisinin oluşmasına sebep olmaktadır. Farklı alt dallardan oluşan borçlanma süreçleri aşağıda belirtilmiştir (Karakaş, 2015, s. 46):

- Kamu Borçları
- Dış Borçlar
- Kamu Borçları
- Finansal Kesim Borçları
- Reel Kesim Borçları
- Hanehalkı Borçları şeklinde ifade edilmektedirler.

Harvey (2010, s. 61), gelirleri sabit kalan çalışanların finansal kurumlar tarafından desteklenmesinin ve tüketicilerin borçlanmaya teşvik edilmesinin planlı yapılan bir faaliyet olduğunu savunmaktadır. Geliri sabit kalan ya da gelirinde ciddi artış olmayan kişilerde tüketim talebinin daha çok arttığını gözlemlemektedir. Finansal sektörün cazip görünen kredi uygulamaları ve kredi kartı kullanımında ki artışın da bireyi gelirlerinden daha fazla harcamaya sürüklemekte olduğunu ve borçlanma durumunu arttırdığını savunmaktadır.

Türkiye’de borçlanma kavramı için, tüketim kontrolünün ele alınması, faiz, enflasyon ve para gibi makroekonomik politikalarının bireylerin tüketime bakış açısını değiştirecek finansal araçlarla desteklenmesi gerekmektedir. Bireyleri yanlış kararlar almalarını engellemeye yönelik finansal araç ve ürün eğitim faaliyetlerinin uygulanması gereklilik haline gelmektedir (Akova, 2018, s. 23).

2.3.5. Para Yönetimi

Ekonomisi gelişmiş olan ülkelerde yaşayan insanların tasarruflarını değerlendirmek için farklı tasarruf seçeneklerine yönelmeleri gerekmektedir. Ülkemizde de 1988 yılından itibaren farklı tasarruf araçları finansal piyasamızda yerini almaktadır. İnsanlar için gerekli olan hisse senedi ve döviz gibi finansal araçların

parasal anlamda yapılanmaları için de para kavramı önem kazanmaya başlamıştır. Paraya karşı sergilenen tutumun daha faydalı olması açısından, paranın tarafsız bir araç olduğunun bilinmesi gerekmektedir (Güngör ve Karyağdı, 2018, s. 128).

Finansal okuryazarlık kavramı tanımlanırken, ‘paradan ve paranın etkili idare edilmesinden’ bahsedilmektedir. Para yönetiminde, finansal planlamanın ve bütçeleme kavramlarının yeri önemlidir. Bireylerin faturalarını nasıl ödeyeceği, paralarını nasıl idare edeceği, paralarını kullanırken nasıl bütçe ve plan yapacağıyla ilgili bütün konular para yönetimi kavramını kapsamaktadır (Öztürk, 2015, s. 118). Para yönetimi birçok insan için, önemli finansal hedeflere ulaşmada bir yol haritası olmaktadır. Kişinin hedefleri, 6 ay içinde borcunu ödemek, 2 yıl içerisinde ev satın almak, 15 yıl içerisinde çocuğunu üniversiteye göndermek gibi kısa ve uzun vadeli olabilmektedir. Para idaresi konusunda plan yapmak kişiyi, yaşamın devamlı değişen şartlarına ayak uydurmasına yöneltmektedir (Demir, 2015, s. 119).

İnsanlar günümüzde sınırsız ihtiyaçlarını sınırlı kaynaklarla karşılamak zorunda kalmaktadırlar. Eldeki kaynakların optimum seviyede kullanılabilmesi gerekmektedir. Para ile ilgisi olan her birey büyük ya da küçük olsun finansal karar almak zorunda kalmaktadır. Bireyler kazandıkları gelir ile yaşamlarını sürdürmek ve geleceğe yönelik finansal faaliyetlerini düşünmek zorundadır. Bunun içinde para yönetimi ve parayı kullanma eğilimi gerekmektedir (Temizel, 2021, s. 149).

Sosyal ve ekonomik koşullarda yaşanan, karmaşıklığı ve çeşitliliği artan finansal araçlar ile para yönetimi önemli bir kavram haline gelmektedir. Bu durumda insanlar, parasal ve ekonomik sorunlarını önceden anlayıp önlem alabilecektirler. Parayı yönetebilme, günümüzde insanların sahip olması gereken önemli becerilerden biri haline gelmektedir. Modern dünyada insanlar para konusunda aşağıdaki hedeflere ulaşmak istemektedirler (Yılmaz, 2021, s. 148):

- Kişiler, aile bireylerinin gereksinimlerini karşılayabilmelidir.
- Karşılaşabilecekleri olası risklere karşı kendilerini ve sevdiklerini koruyabilmelidir.
- Yaşam kalitelerini yükseltebilmelidir.
- Uygun planlama ve bütçeleme ile para yönetimlerini gerçekleştirebilmelidir.

2.4. Finansal Okuryazarlığın Katkıları

Finansal Okuryazarlığın Bireye Katkıları: Finansal bilgilere karşı farkındalığın yetersiz olması, finansal ürün ve hizmetlerin performansında bilgi eksikliğinin olması ve bu bilgilere ulaşabilmek için yönlendirmelerin yetersiz kalması finansal bilgi sahibi kişilerin sayı olarak eksik olmasına sebep olmaktadır. Bireyler, finansal bilgi eksikliğinden kaynaklı olarak, finans ürünlerini ve hizmetlerini seçememekte ve finans piyasalarında işlem yapamamaktadırlar. Bu da doğal olarak toplumu ve finansal piyasaların gelişimini olumsuz şekilde etkileyebilmektedir (Karaağaç, 2015, s. 3).

Finansal okuryazarlığın farkındalık düzeyini artırmak için atılacak ilk adım bu konudaki eğitimin yaygınlaştırılmasıdır. Böylece bireylere verilen finansal eğitim ile kişilerin refah seviyesi artması beklenecek ve piyasalarda likiditenin artırılması da sağlanabilecektir (Yücel, 2018, s. 400).

Bireylerde duruş ve davranışların finansal refah düzeylerinde kendini belli etmekte olan bir etkisi vardır. Bu sebeple finansal okuryazarlık hakkında ölçek çalışmaları yapılırken finansal tutum ve davranış ölçeğinde kullanılabilecek bir referans değeri olmaktadır (Karaağaç, 2015, s. 3).

Kişi ve aile arasındaki bağ finansal sistem içerisinde önem arz etmektedir. Genel bir çerçeveden bakıldığında aileler gösterdikleri tüketim, tasarruf, harcama, yatırım gibi kararlarında finansal piyasalara ve kurumlara yön vermektedir. Kişinin kendi iradesiyle aldığı finansal kararlar olumlu ya da olumsuz sonuç gösterebilmektedir. Ekonomi olumsuz yönde hareket ediyorsa harcamalarda tasarrufa, olumlu yönde hareket ediyorsa da tüketime ve varlık alımına yönlendiği bilinmektedir. Böylelikle denge sağlanmış olacaktır. Finansal okuryazarlık eğitimi ile birlikte bireyler, finansal bilgi eksikliğinden kurtularak kendileri için faydalı finansal araçlara ilgilerini arttıracak ve böylece finansal ürünleri kullanabilme becerileri artabilecektir. Bu sayede güvenli ekonomik kararlar alınarak ekonomik refahın gelişmesi de sağlanabilecektir. Tüm bu olumlu özellikler göz önünde bulundurulduğunda finansal okuryazarlık bireylerin günlük hayatlarında hem finansal araçları kullanabilme hem de finansal güvenliklerinin sağlanması açısından oldukça önemlidir. Bu yüzden finansal

okuryazarlık eğitimine önem verilmeli bu doğrultuda bireylere desteği sağlanmalıdır (Bozkurt ve Altın, 2019, s. 1583).

Finansal okuryazarlığı yüksek olan bireyler borç yönetimi ve harcamalarını planlı yapabilme, ödemelerini zamanında yapabilme ve kredi araçlarını kullanma hususunda daha temkinli ve daha rasyonel davranmaktadırlar (Gökmen, 2012, s. 28).

Birey hayat boyu edindiği finansal tecrübeleri önce ailesinden sonra okul ve içinde bulunduğu toplumdaki elde etmektedir. Bireyin borçlanma, tasarruf etme ve yatırım tercihlerine bakılarak finansal bilgisi ile ilgili fikir sahibi olunabilir (Fettahoğlu, 2015, s. 115).

Finansal okuryazarlık, bireylerin daha iyi yatırım tercihleri yapması için en faydalı finansal hizmetleri ve ürünleri seçmelerinde bireylere yardımcı olur ve onları güçlendirir (Mwangi ve Kihui, 2012, s. 42).

Finansal okuryazarlığa sahip bireyler gelişmiş karmaşık yapıdaki finans sistemini anlamakta zorluk yaşamayacaktır. Bu doğrultuda daha doğru tercihler ile risk payını düşürebileceklerdir. Finansal bilgi arttıkça borsalara ve finansal piyasalara olan yönelimin de arttığı görülmektedir (Lusardi ve Mitchell, 2008, s. 415).

Tasarruf yapmayı düşünen bir bireyin tasarruf yapmaktan vazgeçmesi olumsuz finansal davranış olarak ölçülürken, bireyin uzun vadeli plan yapmak yerine acil kısa vadeli ihtiyaçlarını karşılaması finansal olumlu davranış olarak ölçülmektedir. Okuryazarlık seviyesi yükselen kişinin tasarruf, harcama, yatırım, sigorta gibi becerilerinde artış olduğu belirtilmektedir. Bireyler bu şekilde karar ve tutumlarında karşılaşılabilecekleri riskleri minimum seviyeye indirecek tercihlere yönelecektir. Finansal okuryazarlık konusu tüketicilerde, finansal sistemler ve ekonomiler için önemli yer taşır. Finansal okuryazarlığı düşük olan tüketicilerin hata yapma olasılıkları daha fazladır. Finansal tutum ve davranış sergilemede eğitilmiş olan birey ile olmayan bireyin eksikliği fark edilmektedir (Karakaş, 2015, s. 46). Bireyin finansal kararlarda verdiği olumsuz karar aile fazla etkileyebileceğinden finansal ürün tüketicilerinin daha fazla güvende olması gerekmektedir (Çam, 2021, s. 678).

Finansal Okuryazarlığın Finansal Sisteme ve Ekonomiye Katkıları: Ekonominin etkin bir şekilde ilerlemesi ve düzenli sürdürülebilmesi için finansal piyasalara ihtiyaç vardır. Sürekli değişen ve gelişen finansal piyasalar ürün

çeşitlilikleri konusunda tüketicileri ileri seviyeye taşımaktadır. Piyasaların sürekli karmaşıklaşması finansal risklerin artmasına sebep olmaktadır. Tüketiciyi korumak da bireyin kendi finansal eğitim seviyesini yükseltmesiyle sağlanmaktadır. Eğitim ve bilinç seviyesi yüksek olan tüketiciler ürün tercihlerini gerçekleştirdikten sonra uygun olmayan ürünleri piyasada tutmayacaktır. Böylece haksız kazancın önüne de geçilecektir. Finansal piyasalarda verimlilik, ekonomik açıdan önemli bir unsur haline gelmiştir. Uzun vadeli ve ödenmesi kolay hizmetlere ekonomik ve sosyal bağlılık göstermektedir (Karakaş, 2015, s. 46).

Ekonominin sağlıklı işleminde ve ekonomik istikrarın devam etmesinde finansal okuryazarlığın katkısı bulunmaktadır. Finansal okuryazar bireyler, alacakları bir ürün veya hizmet karşısında önceden geniş bir araştırma yapacaklar ve buda piyasanın etkinliğini artırabileceklerdir. Bu sayede ürünlerin faydası açısından düşük fakat değeri pahalı olan ürünler satın alınmayarak ekonomik sistem dışına atılabilecektir. Bunun yanında kayıt dışı ekonomik yöntemlerin (tefecilik, kaçakçılık gibi), kullanılması engellenebilecektir (Gökmen, 2012, s. 26).

Finansal okuryazarlık haksız rekabete, bütçe açıklarına, vergilerin azalmasına, ekonomik verimliliğinin düşmesi gibi sonuçların önüne geçebilmektedir. Bu sonuçlar bireyleri doğrudan etkilemekte, ekonomik anlamda da refah düzeyinin düşmesine ve ülke ekonomisinin zarar görmesine sebep olmaktadır. Finansal okuryazar bireyler veya kurumlar, finansal işlemlerini, yasal olarak yapabilmelidir. Bu nedenle finansal anlamda kayıt dışı davranışların azaltılması gerekmektedir. Bu olumsuz davranışlara karşı alınan önlemler yatırımları da desteklemekle birlikte ekonominin büyümesine ve istihdamın artmasına olanak sağlamaktadır. Bu durumda ülke ekonomisinin uzun dönemli büyüme potansiyeli göstereceğini belirtmektedir (TCMB, 2017, s. 24).

Araştırmacılar finansal krize sebep olan senaryolar ve faktörler hakkında yaptıkları araştırmalarda, her geçen gün daha çok bireyin finansal konularda istikrar sağlaması ve yetenek göstermesi gerektiğini savunmaktadır. Finans ürünlerinin farklılaşması ve artması ekonomik piyasadaki riski arttıracaktır. Bu da finans piyasasında rekabeti arttıracaktır. Müşteriler reel sektörel katkıda bulunacaklardır. Finansal okuryazarlık da etkin bir katkı sağlamanın yanında yoksulluk sorunlarının engellenmesi için de yardımcı olabilecektir (Karaağaç, 2015, s. 3).

2.5.Finansal Okuryazarlık İle İlgili Literatür Taraması

Finansal okuryazarlık ile ilgili bazı araştırmacıların çalışmaları aşağıda belirtilmiştir:

Bernheim (1996, s. 50), ‘Financial Illiter Financial Illiteracy, Education, and Retirement Saving’ isimli çalışmasında lise de finansal okuryazarlık eğitimi almış ve mezun da olmuş öğrencilerden 30-49 yaş arasındaki bireylere anket çalışması uygulamıştır. Anket çalışmasında bireysel tasarruf ve finansal okuryazarlık arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki grlmektedir. Bireylerin finansal hesaplamaları yapamayacak düzeyde okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu ve tasarrufa yönelik doğru davranışlar sergileyemedikleri grlmektedir.

Chen ve Volpe (1998, s. 107), ‘An analysis of personel financial literacy among college students’ isimli çalışmalarında Finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek amacıyla ABD’de 924 öğrenciye anket çalışması uygulayarak öğrencilerin karakteristik özelliklerinin ve karar verme süreçlerinin, finansal okuryazarlıktan nasıl etkilendiğini lmişlerdir. Analiz sonucunda ulaşılan bulgularda, İşletme Bölümü’nden ayrı bölümlerdeki öğrencilerin, cinsiyet olarak bayanların, alt sınıf ğrencilerinin ve 30 yaşın altında olup ayrıca cok fazla iş deneyimine sahip olmayan öğrencilerin okuryazarlık düzeylerinin daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma da genel finansal okuryazarlık seviyesinin de %53 olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca yükseklisans seviyesindeki yatırımcıların ise lisans ve lise seviyesindeki yatırımcılara göre daha bilgili olduklarını belirlemişlerdir. İnternet aracılığıyla yatırım yapan yatırımcılar ile yapmayan yatırımcıları da karşılaştırarak internet üstünden yatırım yapanların daha bilgili olduğu grlmektedir.

Beal ve Delpachitra (2003, s. 65), ‘Financial literacy among Australian university students’ adlı çalışmasında paranın yönetilme yeteneği ile finansal okuryazarlık arasında önemli ilişki olduğu grlmektedir. Avusturalya’daki Southern Queensland niversitesi’nde (USQ) eğitim gören 789 öğrenciye uyguladıkları çalışmada harcama kavramının bireyin sosyokültürel, ekonomik ve sosyal konularına

bağlı olarak etkilendiği görülmektedir. Gelir arttıkça finansal okuryazarlık düzeyinin arttığı da görülmektedir.

Valentine ve Khayum (2005, s. 47), ‘Financial Literacy Skills of Students in Urban and Rural High School’ adlı çalışmasında Hindistan’daki kırsal kesim ile kentsel kesimlerde öğrenim gören lise öğrencilerinin bölgesel olarak finansal okuryazarlık derecelerini sosyoekonomik ve demografik açıdan incelemiştir. Demografik açıdan aralarında bir fark bulamamışlar fakat şehire yakın kentteki öğrencilerin konut, yiyecek, içecek, kiralama açısından kırsal alanlardaki öğrencilere göre yüksek finansal bilgiye sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Cude, Lawrence, Lyonse ve Metzge (2006, s. 106), ‘College students and financial literacy: What they know and what we need to learn’ isimli çalışmalarında finansal okuryazarlık seviyelerinin finansal bilgi ve davranışlarını etkilediği görülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyleri finansal bilgi becerileri düşük olduğu görülmektedir.

Mandell ve Klein (2007, s. 105), ‘Motivation and financial literacy’ isimli öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçtüğü çalışmasında düşük yüzdelere ulaşmıştır. Ayrıca Finansal eğitim ile motivasyon arasında ilişki olduğu görülmektedir. Finansal davranış ile finansal eğitim arasında ilişki olduğu da görülmektedir.

Worthington (2008, s. 59), ‘Predicting financial literacy in Australia’ isimli araştırmasında Avustralya’da yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık ile ilişkili olduğu görülmektedir. Araştırmadaki demografik değişkenlere göre yaş ile finansal okuryazarlık seviyelerinin etkili olduğu görülmektedir.

Wagland ve Taylor (2009, s. 3) ‘While it come to financial literacy is gender reallyan issue’ isimli çalışmasında demografik değişkenlerden cinsiyetin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisinin olduğu görülmektedir. İşletme bölümünden mezun 165 katılımcıya anket çalışması uygulandıktan sonra kişilerin %60’ının doğru finansal karar alabildiği görülmektedir.

Jorgensen ve Savla (2010, s. 465), ‘Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization’ isimli çalışmalarında ebeveynler ve finansal okuryazarlık arasındaki orta dereceli etki görülmektedir. Ayrıca finansal tutum ve

ebeveyn ilişinin doğrudan etkili olduğu, finansal bilgi üzerinde herhangi bir etki olmadığı ve finansal davranış olarak da dolaylı olarak ebeveyn etkileri olduğu görölmektedir.

Lusardi ve Michel (2011, s. 497), ‘Lusardi financial literacy around the world an overview’ isimli çalışmasında cinsiyet, eğitim, yaş gibi demografik özellikler ile finansal okuryazarlığın etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda Japonya, Hollanda, İsvie, İtalya, Yeni Zelanda, ABD ve Rusya gibi ölkelerde erkeklerin bayanlardan daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğunu, eğitim düzeyleri açısından yüksek eğitlimlilerin düşük eğitlimlilerden daha bilgili olduklarını ve genç yaş grubundakilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu görölmektedir.

Cull ve Whitton (2011, s. 99), ‘University students' financial literacy levels: Obstacles and aids’ isimli çalışmasında işletme, sanat ve insan bilimleri fakóltesi öğrencilerine finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla araştırma yapmışlardır. Araştırmadaki bulgulara göre işletme bölümünde okuyan öğrencilerin diğer alanlara göre daha az finansal okuryazarlık düzeyinde olduklarını tespit etmişlerdir.

Danes ve Gudmunson (2011, s. 644), ‘Family Financial Socialization: Theory and Critical Review’ isimli çalışmasında lise öğrencilerinin finansal planlamanın ve finansal okuryazarlıkla aralarında olan etkileri görölmüştür. Ayrıca finansal eğitimin bilgi, davranış ve öz yeterliliklerini olumlu etkilediği görölmektedir. Finansal okuryazarlıkta erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden daha fazla bilgiye sahip olduğu da görölmektedir.

Rodrigues, Vieira, Amaral ve Martins (2012, s. 69), ‘Financial literacy of university students’ isimli çalışmasında Portekiz’deki üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerden bölüm ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişki görölmektedir. Finansal okuryazarlık seviyeleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görölmektedir.

Krizek ve Hradil (2012, s. 7); ‘Standard in financial literacy for university students: Methodology and empirical evidence’ isimli çalışmalarında finansal okuryazarlık ek Cumhuriyeti’ndeki 2007-2010 üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerden cinsiyet ile finansal okuryazarlık arasında ilişki olduğu görölmektedir.

Ayrıca erkeklerin kadınlara göre daha yüksek finansal okuryazarlığa sahip olduğu görülmektedir.

Ansong ve Gyensare (2012, s. 126), 'Determinants of university working-students' financial literacy at the University of Cape Coast, Ghana' isimli çalışmasında öğrenciler ile çalışanların finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla araştırma yaptıkları görülmektedir. Belli demografik özelliklerle finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladıkları çalışmalarında 250 öğrenciye anket uygulamışlardır. Öğrencilerin yaş, eğitim, aile eğitimi, çalışma tecrübeleri ve düzeyleri gibi faktörler finansal okuryazarlık ile analiz edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda çalışma tecrübesi yüksek olan ve yaş olarak olgun öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir açıdan ise eğitim seviyesinin ve aile bireylerinin finansal eğitime verdiği önem finansal okuryazarlığı yükselten faktörler arasında olduğu görülmektedir.

Gathergood (2012, s. 590), 'Self control, financial literacy and consumer over-indebtedness' adlı çalışmasında İngiltere'de yaşayan kişilerin tüketici kredisi ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Örneklem olarak 3000 hane halkını seçip anket çalışması gerçekleştirmiştir. Uyguladığı regresyon analizi sonucunda araştırmada öz denetim sorunu olan tüketicilerin yüksek maliyetli kredilerden daha fazla yararlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca mağaza kartları ve avans kredileri gibi hızlı erişim kolaylığı sağlanan kredi kalemlerinden yararlandıkları da belirtilmiştir. Özdenetim eksikliğinden kaynaklı çeşitli risklere maruz kalındığı sonucuna da ulaşıldığı görülmektedir.

İslamlı, Aliyev ve Akbu Laev (2013, s. 11), 'Finansal Okuryazarlığın Sosyo-Ekonomik Duruma Etkisi: Bakü Örneği' adlı çalışmasında eğitim durumunun katılımcıların finansal okuryazarlık seviyesini etkilediği görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinde de farklılık görülmektedir. Bu yüzden iki değişken arasında bir ilişki olduğu görülmektedir.

Bhushan ve Medury (2014), 'An empirical analysis of inter linkages between financial attitudes, financial behavior and financial knowledge of salaried individuals' isimli çalışmasında Hindistan'da yaptıkları çalışmada 516 kişinin demografik ve sosyo-ekonomik değişkenlerine göre finansal okuryazarlık seviyelerini

incelemişlerdir. Araştırma sonucunda katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu görülmüştür.

Ergün, Şahin ve Ergin (2014, s. 34), 'Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma' isimli çalışmasında Bozüyük Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin finansal kavramlar hakkındaki bilgi düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda faiz, tahvil, hisse senedi gibi kavramların en fazla bilinen kavramlar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şahin başka bir araştırmasında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ndeki İşletme Bölümü öğrencilerine anket çalışması uygulamıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasındaki anlamlı ilişki incelemiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri temel düzeyde çıkmıştır ve demografik özellikler olarak cinsiyet, gelir, eğitimin finansal okuryazarlık ile ilişkili olduğunu ve etkilediğini tespit etmiştir. Şahin 2017 yılında yaptığı araştırmasında üniversite öğrencilerine kredi kartı kullanımı hakkında bir çalışmada bulunmuştur. Araştırma sonucunda Mali yardım alımı, kredi kartı kullanımı ve finansal okuryazarlık ile anlamlı ilişkileri olduğu görülmektedir.

Yağlı ve Alkaya (2015, s. 1307) 'Finansal okuryazarlık, finansal bilgi, finansal davranış ve finansal tutum; Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler de öğrenciler üzerine bir uygulama' adlı çalışmalarında öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmeyi amaçlamıştır. Finansal bilgileri, para yönetimlerini, finansal tutum ve davranışları incelemeyi amaçladıkları çalışmada öğrencilerin %84,3 ünün para harcama ve yönetme becerilerine sahip olduğunun, %61,6 sının finansal okuryazarlık bilgilerinin başarısız olduğunun ve %38,4 ünün finansal alanda temel bilgiye sahip olduklarının sonucuna ulaşmışlardır. Finansal tutum ve finansal davranışları konusunda öğrencilerin olumlu özellikleri olduğunu da belirtmişlerdir. Finansal davranış ve tutum arasında da anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kılıç, Ata ve Seyrek (2015, s. 129), 'Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma' isimli çalışmasında Gaziantep Üniversitesi öğrencilerine 2015 yılında yaptıkları çalışmada finansal okuryazarlığın demografik özelliklere göre etkisini incelemişlerdir. Yaptıkları çalışma sonucunda finansal okuryazarlık seviyeleri ile demografik özellikler arasında farklılık olduğunu ve

cinsiyet olarak erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden daha yüksek seviyede finansal okuryazarlığı sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Kılıç, Ata ve Seyrek (2015, s. 129), aynı üniversitedeki öğrencilere farklı bir çalışma daha gerçekleştirmişler ve bu sefer finansal okuryazarlık konularıyla alakalı başarı düzeylerini incelemişlerdir. 12 farklı fakülteden seçtikleri 480 öğrenciye 8 bölümden oluşan anket çalışması yapmışlardır. Araştırma sonucunda yaptıkları analize göre öğrencilerin en fazla bilgiye sahip oldukları alanın bireysel bankacılık en az bilgiye sahip oldukları alanın yatırım alanı olduğunu tespit etmişlerdir.

Tuna ve Ulu (2016, s. 128), ‘Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri’ isimli çalışmasında Sakarya Üniversitesinin İşletme bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin yaş ve cinsiyet faktörlerine göre ilişkisini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda cinsiyet faktörüne göre erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yaş faktörünü incelediklerinde 23-25 yaş grubu öğrencilerin diğer lisans öğrencisi yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Ünal, Torun, Yavuz ve Ediş (2016, s. 9), ‘İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi’ isimli çalışmalarında öğretmen adaylarının finansal okuryazarlık düzeyleri arasında öğrenim görülen bölümlere göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Fen bilgisi ve sınıf öğretmenliği anabilim dalına devam etmekte olan öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği anabilim dalına devam etmekte olan öğretmen adaylarına göre finansal okuryazarlıkları daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının finansal okuryazarlıklarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Tuna ve Ulu (2016, s. 128), ‘Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma’ isimli çalışmalarında cinsiyet faktörüne ilişkin olarak elde edilen sonuçlara göre erkek öğrencilerin finansal bilgi düzeyi, bayan öğrencilere göre daha yüksek olup, sonuç istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Yaş faktörüne ilişkin olarak elde edilen sonuçlara göre 23-25 yaş aralığında bulunan lisans

öğrencilerinin finansal bilgi düzeyi de diğer yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı ve farklı olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi için elde edilen sonuçlara göre; farklı düzeylerde gelire sahip olan öğrencilerin, finansal bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Allgood ve Walstad (2016, s. 675), 'The effects of perceived and actual financial literacy on financial behaviors' isimli çalışmalarında finansal okuryazarlığın bireylerin finansal davranışlarını nasıl etkilediğini incelemek amacıyla ABD'de 550 yetişkin bireye anket uygulamışlardır. Probit modelini kullanarak yaptıkları analiz sonucunda finansal okuryazarlığın finansal davranışları etkilediği görülmektedir.

Rooji, Lusardi ve Alessie (2017, s. 255), 'How financial literacy are women? An overview and new insights' adlı çalışmasında Hollanda'da finansal okuryazarlık ve demografik değişkenler arasından cinsiyet ile ilişkisi görülmektedir. Yaptıkları analiz sonucunda kadınların temel finansal bilgileri ve faiz oranı, enflasyon, tahvil, hisse senedi gibi para yönetimi hakkındaki konularda bilgili oldukları görülmektedir. Ancak risk değerlendirmesi, tahvil ve hisse senedi, faiz oranları gibi konularda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Güvenç (2017, s. 935), 'Öğretim programlarımızda finansal okuryazarlık' isimli çalışmalarında ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinden toplam 79 öğrenci seçerek doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Araştırma Sonucunda ilkokul seviyesindeki öğrencilerde diğer öğrencilere göre daha fazla eğitim çıktılar elde edilmiş ancak yeterli bu eğitimlerin finansal okuryazarlık gereksinimlerini karşılamadığını tespit etmiştir.

Poyraz ve Tepeli (2017, s. 182), 'Finansal Okuryazarlık: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma' isimli çalışmasında finansal okuryazarlık düzeyleri açısından İşletme bölümü ile Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümleri arasında, İktisat bölümü ile Kamu Yönetimi ve Uluslararası Ticaret ve Finansman bölümleri arasında, Kamu Yönetimi bölümü ile İşletme, İktisat ve Uluslararası Ticaret ve Finansman bölümleri arasında, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü ile Uluslararası Ticaret ve Finansman bölümü arasında, Uluslararası Ticaret ve Finansman bölümü ile İşletme dışındaki bütün bölümler arasında, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümü ile

İşletme ve Uluslararası Ticaret ve Finansman bölümleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar görülmektedir.

Er, Şahin ve Mutlu (2017, s. 75), ‘Finansal Eylem ve Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma’ isimli çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesinde finansal bilgi önemli bir parametreyi oluşturduğu görülmektedir.

Başarır ve Sarıhan (2017, s. 143), ‘Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Örneği’ adlı çalışmada öğrencilerin öğretim türüne göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında çok büyük bir fark görülmediği görülmüştür.

Aslay (2018, s. 329), ‘Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi için Coğrafi Ağırlıklı Regresyon Yönteminin Uygulanması’ isimli çalışmalarında Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Gümüşhane en yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip, ikinci sırada Trabzon, Rize ve Artvin’in finansal okuryazarlık düzeyi, en düşük Giresun ve Ordu illerinin finansal okuryazarlık düzeyi olduğu görülmektedir.

Karakulle ve Tan (2018, s. 461), ‘Finansal Okuryazarlık ile Kredi Kartı Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma’ isimli çalışmada kişilerin kredi kartıyla daha çok tercih ettikleri harcama türünün kredi kartı tutumu ve finansal okuryazarlık faktörleri üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Ebeveyn mesleklerinin kişilerin kredi kartı tutumları ve finansal okuryazarlık algıları üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Kişilerin eğitim düzeylerinin kredi kartı tutumları üzerinde etkili oldukları görülmektedir.

Deuffhard ve Georgarakos (2019, s. 131); ‘Financial literacy and savings account returns’ isimli araştırmalarında finansal okuryazarlık ile yatırımdaki getirilerin birbirine olan etkileri görülmektedir. Ayrıca araştırma analizi sonucunda finansal okuryazarlık seviyesinin standartlarının artması ile kişilerin finansal varlıklarından olan artışın tasarruf mevduat faiz oranlarında artış olduğu görülmektedir.

Baker, Kumar, Goyal ve Gaur (2019, s. 124), ‘How financial literacy and demographic variables relate to behavioral biases’ isimli çalışmada Hindistan'daki 500 den fazla sayıdaki bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık ve demografik faktörlerinin davranışsal önyargularla ilişkisini inceledikleri görülmektedir. Finansal

okuryazarlık ile demografik değişkenlerin davranışsal önyargılarla ilişkili olduğu da görölmektedir. Ayrıca araştırma da tespit ettikleri davranışsal önyargıların zihinsel muhasebe, temsil edilebilirlik, aşırı güven örnekleme sergilenen en belirgin önyargılar olduğu görölmektedir.

Boz, Uslu ve Özyaşar (2019, s. 22), ‘Öğrenci Velilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi’ isimli çalışmasında velilerin eğitim düzeyleri ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda aralarında anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bağcı ve Arabacı (2019, s. 70), ‘Finansal Okuryazarlık Düzeyinin ve finansal okuryazarlığı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi’ isimli araştırmalarında finansal okuryazarlık seviyesini kişinin yatırım kararlarının etkilediği görölmektedir.

Bayar, Gündüz, Öztürk ve Şaşmaz (2020, s. 1972), ‘Finansal Okuryazarlığın Bireysel Emeklilik Sistemine Katılım Üzerindeki Etkisi: Uşak Üniversitesi Personeline Yönelik Bir Uygulama’ isimli çalışmasında finansal okuryazarlığın bireysel emeklilik sistemine katılım üzerinde etkisi anlamlı olduğu ve uyumunun iyi olduğu görölmektedir. Eğitim düzeyi, finansal işlem süresi, temel ve orta düzey finansal okuryazarlık değişkenlerinin BES üyeliği üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görölmektedir. Bireysel yatırımcıların finansal ürünler hakkındaki bilgi seviyesi arttıkça bireysel emekliliğe katılımı azalttığını görölmektedir.

Özer ve Mutlu (2020, s. 227), ‘Güven, Kontrol Odağı, A Tipi Kişilik, Finansal Okuryazarlık ve Kişilik Özelliklerinin Risk Alma Üzerindeki Etkisi’ adlı çalışmalarında tüketicilerin finansal okuryazarlık, güven ve risk almak tutumları ile olan doğrusal ilişkilerini incelemiştir. Bireylerin risk almalarının doğru finansal kararlara yönlendirilmesi, finansal piyasaların ve kurumların güveninin artırılması, piyasalardaki şeffaflığın sağlanması, finansal konularda bilinç düzeylerinin geliştirilmesi ve bilgiye dayalı finansal tutum ve davranışlar sergilemesi amacıyla kişilere finansal okuryazarlık eğitimleri verilebileceği, planlama, harcama ve tasarruf davranışları ile emeklilik planlamaları, doğru yatırım tercihleri, finansal kararlar konusunda sağlanacak katkının, ülkelerin ekonomik kalkınmasına da katkı sağlayacağı görölmektedir.

Doğancılı, Cangüven ve Göçmen (2022, s. 603), ‘Özel Yetenekli Bireylerde Matematik Dersi Bilgileri, Günlük Yaşam ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi’ isimli

çalışmasında katılımcıların bireysel alışverişlerinde finansal açıdan ürünlerin hangi özelliklerine dikkat ettiği ile ilgili kodlarına bakıldığında “kaliteli ve ucuz” şeklinde olduğu görülmektedir. Ekonomik durum bireylerin paraya olan yakınlıkları ile ilişkili olduğu görülmektedir.

3. METODOLOJİ

Araştırmanın Yöntemi

Bu başlık altında araştırmanın konusu, amacı ve önemi, evreni ve örneklemini, modeli, hipotezi, araştırmada kullanılan ölçekler ve analiz yöntemi yer almaktadır.

Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusunu dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin ortaya konulması oluşturmaktadır. Bu kapsamda dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin araştırılmasının sebebi gelişen teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesinin dijital yöntemlere olan ihtiyacı artırması ve finansal alanda dijital tabanlı yöntemlere olan ihtiyacın da aynı doğrultuda artmasıdır. Bu kapsamda dijital yöntemler finansal okuryazarlığın önemli bir bileşeni haline geldiği ifade edilebilir. Finansal yönetim konusunda daha da başarılı olabilmek için dijital araçlar kolaylıklar sağlamaktadır. Fakat bu ilişkinin kurulabilmesi ve kullanılabilmesi için bazı yetkinliklerin de olmasının gerekliliği kaçınılmaz bir gerçektir. Geleceğin istihdam ihtiyacını karşılayacak gençlerin ise bu yetkinlikler konusunda hem eğitim

hayatlarında hem de bireysel ilgileri çerçevesinde nerede olduklarını görmek önemli bir husus olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın özellikle üniversite ve finans ve bankacılık bölümü öğrencilerinin seçilmesi ise araştırmanın önemi ile ilgilidir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin açıklanmasıdır. Bu araştırma öğrencilerin dijital çağda kendi maddi yönetimlerinde nasıl davranmaları gerektiği açısından önemlidir. Ayrıca ilgili örnekleme öğrencilerin, eğitim aldıkları bölüm de düşünüldüğünde gelecekteki mesleklerini icra ederken, şu an için ne kadar bu ilişkinin farkında oldukları ise araştırma konusunun önemini ve amacını belirtmektedir. Bu kapsamda öğrencilerin dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesinin ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Sorusu ve Hipotezi

Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin tespitini amaçlayan araştırma çerçevesinde oluşturulan araştırma sorusuna cevap aranmaktadır. Araştırmanın sorusu şu şekildedir:

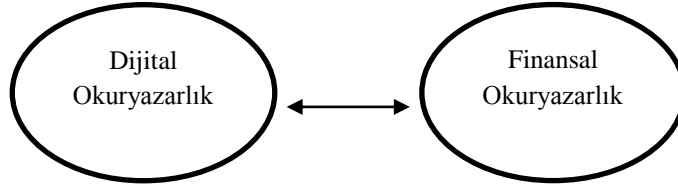
- Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasında bir ilişki söz konusu mudur?

Araştırma sorusu kapsamında oluşturulan araştırmanın hipotezi ise şu şekildedir:

H₁: Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amaçları doğrultusunda oluşturulan araştırma modeli Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi’nde Finans ve Bankacılık Bölümü’nde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında örneklem belirlenirken kolayda örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu kapsamda Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi’nde Finans ve Bankacılık Bölümü’nde okuyan öğrenci sayısı 182 olarak tespit edilmiş olup, araştırmanın analizi için gerekli olan örneklem büyüklüğü 108 olarak hesaplanmıştır (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2019, s. 164). Ana kütlelin tamamına 182 öğrenciye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışma Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde eğitim ve öğretim görmekte olan Finans ve Bankacılık bölümü öğrencileri aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma amacı kapsamında analiz edilecek verilerin toplanması için anket yöntemi seçilmiştir. Verilerin toplanması için düzenlenen ölçek üç bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi amacı ile 7 soru ifadesi yer almaktadır. Ölçeğin ikinci bölümünde 29 soru ifadesinden oluşan dijital okuryazarlık ölçeği, üçüncü bölümünde ise 19 soru ifadesinden oluşan finansal okuryazarlık ölçeği bulunmaktadır. Anket formu oluşturulduktan sonra ölçeğin etik yönden uygunluğuna ilişkin izin alınması için Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'na başvurulmuş olup, 30.09.2022 tarihli 172662 sayılı karar ile anketin etik açıdan uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir.

Araştırma Ölçekleri

Araştırmanın amacı kapsamında analiz için gerekli olan verilerin toplanabilmesi ve analiz edilebilmesi için dijital okuryazarlık ve finansal okuryazarlık ölçekleri olmak üzere iki ölçekten yararlanılmaktadır. Yararlanılan bu ölçekler kullanıldıkları daha önceki araştırmalarda da geçerliliği, doğruluğu ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerdir.

Katılımcıların dijital okuryazarlık düzeylerini saptamak için Ng (2012) tarafından oluşturulan Türkçe'ye uyarlaması Hamutoğlu, Güngören, Uyanık ve Erdoğan (2017) tarafından gerçekleştirilmiş olan ölçekten faydalanılmıştır. Dijital Okuryazarlık ölçeği 29 soru ifadesinden oluşmakta olup, 6 alt boyutu içermektedir ve 5'li likert tipindedir. Etik ve sorumluluk alt boyutu 7 soru ifadesinden; genel bilgi ve işlevsel beceriler alt boyutu 6 soru ifadesinden; günlük kullanım alt boyutu 6 soru ifadesinden; profesyonel üretim alt boyutu 2 soru ifadesinden gizlilik ve güvenlik alt boyutu 4 soru ifadesinden ve son olarak sosyal boyut alt boyutu 4 soru ifadesinden oluşmaktadır.

Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerini saptamak için Sarıgöl'ün (2015) geliştirdiği ölçekten faydalanılmıştır. Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeği 14 soru ifadesinden oluşmakta olup, 4 alt boyutu içermektedir ve 5'li likert tipindedir. İlgili alt boyutu 3 soru ifadesinden; tutum alt boyutu 5 soru ifadesinden; algı alt boyutu 3 soru ifadesinden ve son olarak harcama alt boyutu 3 soru ifadesinden oluşmaktadır. Ayrıca ölçekte olumsuz anlam taşıyan soru ifadeleri analizler esnasında ters kodlanarak değerlendirilmeye alınmıştır.

Araştırmanın Analiz Yöntemi

Araştırmada ölçeklerin güvenilirliklerini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha (α) değeri testi ve frekans analizinden yararlanılmıştır. Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki için oluşturulan hipotezi test etmek için Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Demografik özellikler arasındaki ilişkinin anlamlılığını incelemek amacıyla ise T-Testi ve Anova analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında yapılan bu testler İstatistik Paket Programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulgular başlığı altında öncelikli olarak öğrencilerin demografik demografik değişkenlere göre dağılımları incelenmektedir. Sonrasında çalışmada kullanılan dijital okuryazarlık ve finansal okuryazarlık ölçeklerinin güvenilirliklerine (Cronbach's Alpha) ait sonuçlar değerlendirilmektedir.

Bu bulguların incelenmesinin ardından öğrencilerin dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık ortalamalarına ve standart sapma değerlerine ilişkin bulgulara yer verilmektedir. Son olarak çalışmanın hipotezlerini test etmek amacı ile dijital

okuryazarlık ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Pearson Korelasyon testi sonuçları yer almaktadır. Araştırmada ölçeklerin güvenilirliklerini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha (α) değeri testi ve frekans analizinden yararlanılmıştır. Demografik özellikler arasındaki ilişkinin anlamlılığını incelemek amacıyla ise T-Testi ve Anova analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında yapılan bu testler İstatistik Paket Programı kullanılarak yapılmıştır.

Demografik Değişkenlere Ait Bulgular

Bu başlık altında Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi Finans ve Bankacılık Bölümü'nde eğitim ve öğretim görmekte olan 182 öğrenciye ilişkin cinsiyet, yaş, sınıf, dijital gelişmeleri takip etme durumu, internette vakit geçirme süreleri, dijital gelişmeleri takip etme biçimi ve akıllı cihaz kullanmaya başlama dönemlerine dair dağılımlar yer almaktadır.

Tablo 1: Cinsiyet Değişkenine İlişkin Dağılımlar

Cinsiyet	N	%
Erkek	86	43,9
Kadın	96	56,1
Toplam	182	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %43,9’unu erkek öğrenciler ve %56,1’ini ise kadın öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 2: Yaş Değişkenine İlişkin Dağılımlar

Yaş	N	%
18-20	61	32,3
21-23	92	51,5
24 ve üstü	29	16,2
Toplam	182	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere katılımcıların %32,3’ünün 18-20 yaş aralığında, %51,5’inin 21-23 yaş aralığında ve %16,2’sinin 24 yaş ve üstü olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Sınıf Değişkenine İlişkin Dağılımlar

Sınıf	N	%
Birinci	30	10,7
İkinci	78	45,2
Üçüncü	74	44,1
Toplam	182	100

Tablo 3’te görüldüğü üzere katılımcıların %10,7’sinin birinci sınıf, %45,2’sinin ikinci sınıf, %44,1’inin ise üçüncü sınıf olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Dijital Gelişmeleri Takip Etme Durumuna İlişkin Dağılımlar

Dijital Gelişmeleri Takip Etme	N	%
--------------------------------	---	---

Durumu		
Evet	158	87,0
Hayır	24	13,0
Toplam	182	100

Tablo 4’te görüldüğü üzere katılımcıların %87’sinin dijital gelişmeleri takip ettiği, %13’ünün ise dijital gelişmeleri takip etmediği görülmektedir.

Tablo 5: Dijital Gelişmeleri Nasıl Takip Ettiklerine İlişkin Dağılımlar

Dijital Gelişmeleri Takip Edilme Şekli	N	%
Teknolojik haber yapan web siteleri	56	34
Sosyal medyada kurumsal hesaplar	52	23,9
Sosyal medyada ünlü isimlerin hesapları	34	20,9
Mail bültenleri	15	9,6
Teknoloji dergileri	12	5,5
Diğer	13	6,1
Toplam	182	100

Tablo 5'te görüldüğü üzere katılımcıların %34'ünün teknolojik haber yapan web sitelerini, %23,9'unun sosyal medyadaki kurumsal hesapları, %20,9'unun sosyal medyada ünlü isimlerin hesaplarını, %9,6'sının mail bültenlerini, %5,5'inin teknoloji dergilerini ve %6,1'inin diğeri ile dijital gelişmeleri takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 6: İnternette Kaç Saat Vakit Geçirildiğine İlişkin Dağılımlar

İnternette Vakit Geçirme Süresi	N	%
1-3 saat	45	25,5
4-6 saat	90	45,5
7-9 saat	30	23,5
10 saat ve üstü	17	5,5
Toplam	182	100

Tablo 6'da görüldüğü üzere katılımcıların %25,5'inin 1-3 saat Aralığında, %45,5'inin 4-6 saat Aralığında, %23,5'inin 7-9 saat aralığında ve %5,5'inin 10 saat ve üstü aralığında internette vakit geçirdikleri görülmektedir.

Tablo 7: Akıllı Cihaz Kullanmaya Ne Zaman Başladıklarına İlişkin Dağılımlar

Akıllı Cihazı Kullanmaya Başladıkları Dönem	N	%
İlkokul	20	13,8
Ortaokul	75	39,9
Lise	78	40,8
Üniversite	9	5,5
Toplam	182	100

Tablo 7’de görüldüğü üzere katılımcıların %13,8’inin ilkokul, %39,9’unun ortaokul, %40,8’inin lise ve %5,5’inin üniversite dönemlerinde akıllı cihaz kullanmaya başladıkları görülmektedir.

Güvenilirlik Analizleri

Araştırma kapsamında kullanılan dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık ölçeklerinin güvenilirliklerini ölçmek için Cronbach’s Alpha testi uygulanmış olup; dijital okuryazarlık ölçeğine ait değer, 854 finansal okuryazarlık ölçeğine ait değer ise , 814 bulunmuştur.

Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmaya katılım gösterenlerin ölçeklerin likert yapısına göre dijital okuryazarlığa ve finansal okuryazarlığa ilişkin ortalama (\bar{X}) ve standart sapma değerleri Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: Ölçeklere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçekler	İfade Sayısı	\bar{X}	Standart Sapma
Dijital Okuryazarlık	29	2,8556	1,26385
Finansal Okuryazarlık	14	3,2941	1,37337

N: 182

Hipotez Testi

Araştırmanın bu başlığı altında dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi ortaya koyan Pearson Korelasyon testine ait bulgular yer almaktadır.

Tablo 9: Pearson Korelasyon Analizi

		Dijital Okuryazarlık	Finansal Okuryazarlık
Dijital Okuryazarlık	Pearson Korelasyon	1	,136
	Sig.		,063

	N	182	182
Finansal Okuryazarlık	Pearson Korelasyon	,136	1
	Sig.	,063	
	N	182	182

Yapılan korelasyon analizinden elde edilen bulgulara göre, dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki için p değeri 0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p = ,063$, $p > 0,05$). Bu nedenle araştırmanın H_1 hipotezi rededilmiştir. Literatürde aynı şekilde Yeminoğlu (2018, s. 81) finansal okuryazarlık ile dijital okuryazarlık ilişkisine yönelik yaptığı Korelasyon analizinde değişkenler arasında 0,05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sezer ve Demir (2015, s. 80), finansal okuryazarlık üzerine yaptıkları araştırmalarındaki analiz sonucunda 0,05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı için araştırma hipotezi rededilmiştir. Akgüneş (2021, s. 24) yaptığı araştırmasında Korelasyon analizi sonucunda 0,05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı için hipotezlerin bir kısmı rededilmiştir. Durak ve Çise (2022, s. 11) dijital ve finansal okuryazarlık alt boyutlarıyla ilgili yaptıkları çalışmalarında 0,05 düzeyinde istatistiksel ilişki olmadığı için finansal davranış ve finansal tutum arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

T testi ve Anova Analizi Sonuçları

Demografik özelliklerin finansal okuryazarlık ile dijital okuryazarlık arasındaki ilişkinin analizine yönelik yapılan bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA analiz sonuçları sırasıyla aşağıda verilmektedir:

Tablo 10: Cinsiyet ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi T-testi Sonuçları

		T Değeri	df	Sig.
Finansal Okuryazarlık	Eşit varyanslar	1,055	185	,293
	Eşit Olmayan Varyanslar	1,051	179,083	,295

P=0,293

0, 05 önem seviyesine göre $p > 0, 05$ olduğundan öğrencilerin cinsiyet ile finansal okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 11: Cinsiyet ile Dijital Okuryazarlık İlişkisi T-testi Sonuçları

		T Değeri	df	Sig.
Dijital Okuryazarlık	Eşit varyanslar	1,312	185	,191
	Eşit Olmayan Varyanslar	1,302	174,441	,195

P=0,191

0, 05 önem seviyesine göre $p > 0, 05$ olduğundan öğrencilerin cinsiyet ile dijital okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 12: Yaş ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi T-testi Sonuçları

		T Değeri	df	Sig.
Finansal Okuryazarlık	Eşit varyanslar	,889	157	,376
	Eşit Olmayan Varyanslar	,915	145,002	,362

P= 0, 376

0, 05 düzeyde önem seviyesine göre $p > 0, 05$ olduğundan öğrencilerin yaş ile finansal okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 13: Yaş ile Dijital Okuryazarlık İlişkisi T-testi Sonuçları

		T Değeri	df	Sig.
Dijital Okuryazarlık	Eşit varyanslar	1,848	157	,066
	Eşit Olmayan Varyanslar	1,808	122,835	,073

P=0,066

0, 05 düzeyde önem seviyesine göre $p > 0, 05$ olduğundan öğrencilerin yaş ile dijital okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 14: Sınıf ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi T-testi Sonuçları

		T Değeri	df	Sig.
Finansal Okuryazarlık	Eşit varyanslar	1,583	101	,117
	Eşit Olmayan Varyanslar	1,615	27,362	,118

P=0,117

0, 05 önem seviyesine göre $p > 0, 05$ olduğundan öğrencilerin sınıf ile finansal okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 15: Sınıf ile Dijital Okuryazarlık İlişkisi T-testi Sonuçları

		T Değeri	df	Sig.
Dijital Okuryazarlık	Eşit varyanslar	1,583	101	,117
	Eşit Olmayan Varyanslar	1,615	27,362	,118

P=0,117

0, 05 önem seviyesine göre $p > 0, 05$ olduğundan öğrencilerin sınıf ile dijital okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 16: Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Finansal Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	
Gruplar Arası	,39	1	,039	,375	,541
Grup İçi	19,372	185	2,249		
Toplam	19,412	186	,613		

*p<0, 05

DF= Serbestlik Derecesi, F=Anova Test istatistiği, p= Anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında ortaya çıkan farklılığın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (F=, 375, p=, 541; p>0, 05).

Tablo 17: Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
Gruplar Arası	2,249	1	2,249	4,551	,034
Grup İçi	91,409	185	,494		
Toplam	93,658	186			

*p<0, 05

DF= Serbestlik Derecesi, F=Anova Test istatistiği, p= Anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında ortaya çıkan farklılığın istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (F=4,551, p=, 034; p<0, 05).

Tablo 18: Öğrencilerin Yaş Grupları ile Finansal Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
Gruplar Arası	,011	2	,005	,052	,949
Grup İçi	19,401	184	,105		
Toplam	19,412	186			

*p<0, 05

DF= Serbestlik Derecesi, F=Anova Test istatistiği, p= Anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaş grupları arasında ortaya çıkan farklılığın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (F=, 052, p=, 949; p>0, 05).

Tablo 19: Öğrencilerin Yaş Grupları ile Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
--	----------------------------	-----------	--------------------------	----------	----------

Gruplar Arası	2,049	2	1,024	2,057	,131
Grup İçi	91,609	184	,498		
Toplam	93,658	186			

*p<0, 05

DF= Serbestlik Derecesi, F=Anova Test istatistiği, p= Anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile yaş grupları arasında ortaya çıkan farklılığın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (F=2,057, p=, 131; p>0, 05).

Tablo 20: Öğrencilerin Sınıf Grupları ile Finansal Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Df	Ortalama Kare	F	p
Gruplar Arası	,095	2	,048	,454	,636
Grup İçi	19,316	184	,105		
Toplam	19,412	186			

*p<0, 05

DF= Serbestlik Derecesi, F=Anova Test istatistiği, p= Anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile sınıf grupları arasında ortaya çıkan farklılığın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (F=, 454 p=,636; p>0,05).

Tablo 21: Öğrencilerin Sınıf Grupları ile Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Df	Ortalama Kare	F	P
Gruplar Arası	4,409	2	2,205	4,545	,012
Grup İçi	89,249	184	,485		
Toplam	93,658	186			

***p<0, 05**

DF= Serbestlik Derecesi, F=Anova Test istatistiği, p= Anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile sınıf grupları arasında ortaya çıkan farklılığın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmektedir (F=4,545 p=, 012; p>0, 05).

SONUÇ

Teknoloji ve internetin gelişmesi ile dijitalleşme hayatın her alanına girmiştir. Bu süreçte teknolojinin finansal konulara ve işlemlere etkisinin olmadığını düşünmek mümkün olmayacaktır. Ancak finansal konularda ve işlemlerde teknolojinin kullanımı, dijital kullanıma ilişkin tutumları da etkilediği söylenebilir. Bireylerin sahip olduğu finansal bilgi seviyesi, finansal davranışları ve bu davranışlara temel oluşturan finansal tutumlar bu faktörlere örnek gösterilebilir. Çünkü günümüz şartlarında temel bankacılık işlemlerinden, borsada yatırım işlemlerine gibi birçok finansal işlem, dijital kanallar aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Dolayısı ile finansal okuryazarlık davranışlarının dijitalleşme ile ilişkisinin önem kazandığı düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesine yönelik olan bu araştırma Karabük Üniversitesi Finans ve Bankacılık bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin genel finansal okuryazarlık seviyeleri ile dijital okuryazarlık seviyeleri incelenmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık ile dijital okuryazarlık düzeylerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği de test edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilere frekans, Pearson korelasyon analizi, bağımsız örneklem t testi ve Anova testi uygulanmıştır. Araştırmada kurulan hipotez sonuçlarına göre dijital okuryazarlığın finansal okuryazarlık ile anlamlı ilişkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada Finansal Okuryazarlık kavramı ve alt boyutları olan tutum, algı, ilgi ve harcama boyutları ile Dijital okuryazarlık kavramı ve alt boyutları olan etik ve sorumluluk, genel bilgi ve işlevsel beceriler, günlük kullanım, profesyonel üretim, gizlilik ve güvenlik ve sosyal boyutlarından oluşan anket çalışması kullanılmıştır.

Çinko, Avcı ve Ergun (2017, s. 25), çalışmaya benzer olarak öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Kılıç, Ata ve Seyrek'in (2015, s. 129) araştırmasına göre anket soruları sonucunda öğrencilerin en başarılı oldukları alanlar finansal tablolar ile temel ekonomi, en zayıf oldukları alan faiz ile yatırım alanları olduğu tespit edilmiştir. Ergün, Şahin ve Ergin (2014, s. 34) benzer çalışmada finansal okuryazarlık ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığını tespit etmiştir. Nayyar, Aggarwal, Khatter ve Goswami (2019, s. 81) çalışmaya benzer olarak öğrencilerin cinsiyet ile dijital okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir.

Araştırmanın planlanmasında ve ölçeğin ortaya çıkmasında çeşitli nedenler vardır. Bu nedenler aynı zamanda araştırmanın sorunsalını da oluşturmaktadır. Dijital okuryazarlıkla ilgili mevcut ölçeklerin yetersizliği, dijital okuryazarlık ile dijital yetkinlik kavramının birbirleri yerine kullanılması kavramsal sorundur. Pratik sorunlar ise, dijital teknolojilerin sürekli gelişmekte olmasından dolayı mevcut ölçeklerin sürekli güncellenmesi gerekliliğidir. Ayrıca dijital okuryazarlık ile ilgili mevcut ölçeklerin genelde eğitim fakültesi öğrencileri, ortaokul ve lise gruplarına yönelik olması, geniş çaplı örnekleme uygulanacak ölçeğe sahip olmaması sorundur.

Öğrencilerin finansal işlemlerinde dijital kanalları tercih etmesi beraberinde finansal bilgiye daha kolay ulaşmalarını ve finansal bilgilerini arttırmalarını getirecektir. Ayrıca, dijital kullanımın sağladığı zaman tasarrufu ve daha fazla finansal ürüne daha maliyetsiz ulaşabilme avantajı, finansal davranışlarında dijitalleşmeye yönelik olarak değişmesine katkı sağlayacaktır. Dijital okuryazarlık düzeyleri, dijital araçların kullanımına ilişkin bilgi ve bilinç düzeyi arttıkça bu problemlerin azalacağı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında gelecekte yapılabilecek uygulamalara ve araştırmalara yönelik önerilere aşağıda yer verilmiştir:

Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık ile dijital okuryazarlıkları incelenmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda dijital okuryazarlığın alt boyutlarının (Etik ve sorumluluk, genel bilgi ve işlevsel beceriler, günlük kullanım, profesyonel üretim, gizlilik ve güvenlik, sosyal boyut) ve finansal okuryazarlığın alt boyutlarının (Algı, ilgi, harcama ve tutum) her birine yönelik daha detaylı çalışmalar yapılması önerilebilir.

Dijitalleşmenin en önemli istihdam alanlarından birisi medya ve iletişim sektörüdür. Dijital reklamcılık, veri gazeteciliği, kurgu ve montaj gibi birçok kavram iletişim fakülteleri bünyesinde yer almaktadır. Araştırma sonucunda iletişim fakültelerinin Dijital okuryazarlıklarını ve finansal okuryazarlıklarını yükseltebilmesi için müfredata dersler eklenmesi, uygulama yapabilecekleri platformların oluşturulması ya da çeşitli kurslar organize edilebilmesi önerilebilir.

Farklı üniversite, fakülte ve bölüm öğrencileri ile araştırmalar yapılarak karşılaştırmalar yapıp, avantajlar ve dezavantajlar belirlenebilir.

KAYNAKÇA

Akdağ, Saban, Uygurtürk ve Murat (2019). Finansal Tutum ve Davranışın Yatırım Kararlarına Etkisi: Bartın, Karabük ve Zonguldak İllerine Yönelik Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal Dergisi*, dergi no: 7(5), s. 2669-2700.

Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık-finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Dergi no: 8/40, s. 10-15.

Allen, M., Edwards, R., Hayhoe, C. ve Leach, L. (2007). Imagined interactions, family money management patterns and coalitions, and attitudes toward money and credit. *Journal of Family and Economic Issues*, dergi no: 28(1), s. 3-22.

Altunç, Ö. Aydın, C. ve Yıldırım, A. (2016). Hanehalkı Harcamalarının Engel Eğrisi Analizi: Muş İli Merkez İlçe Örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, dergi no: 20 (1): s. 377-392.

Amichai-Hamburger, Y. (2004). Experiments in digital literacy. *CyberPsychology & Behavior*, dergi no: 7(4), s. 421-429.

Atkinson, A. ve Messy, F. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD. International Network on Financial Education (INFE) pilot study. OECD Publishing, s. 15. Organisation for Economic Co-operation and Development, dergi no:2, s. 33.

Atkinson, A., McKay, S., Collard, S. ve Kempson, E. (2007). Levels of financial capability in the UK. *Public Money and Management* dergisi, dergi no: 27(1), s.29-36.

Aydın, A. (2018). Türkiye’de Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, dergi no: 1(1), s.12-20.

Başarır, Ç. ve Sarıhan, A. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. Dergi no: 15/1, s. 143.

Bawden, D. (2008). Origins and concepts of digital literacy. *Digital literacies: Concepts, policies and practices*, Publisher: Peter Lang Publishing kitabı, no: 30, s. 17-32.

Baysa ve Karaca (2016). Finansal okuryazarlık ve Banka müşteri segmentasyonları üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, dergi no: 71, s.109-126.

Bayram, S. (2014). Financial literacy and money management behaviours: Application on students of Anadolu University. *Business & Management Studies: An International Journal*, dergi no: 2(2), s.104.

Beal, D. ve Delpachitra, S. (2003). Financial literacy among Australian university students. *Economic Papers: A journal of applied economics and policy*, dergi no: 22(1), s.65-78.

Bernheim, B. (1996). "Financial literacy, Education, and Retirement Saving". Wharton Pension Research Council Working Papers. Dergi no: 604, s. 39

Biçer, E. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi/Evaluation of University Student’s Financial Literacy Related to Attitudes and Behavior. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, dergi no: 20(4), s. 1519-1533.

Bozkurt, A. ve Hamutoğlu, N. & Kaban, A. & Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, dergi no:7(2), s.35-63.

Bozkurt, E., Toktaş, Y. ve Altınar, A. (2019). Türkiye’de Tasarruf Ve Finansal Okuryazarlık Üzerine Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, dergi no: 18(72), s.1580-1605.

Chen, H. ve Volpe, R. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial services review*, dergi no:7(2), s.107-128.

Calvani, A., Fini, A. ve Ranieri, M. (2010). La competenza digitale nella scuola: modelli e strumenti per valutarla e svilupparla. Edizioni Erickson. *International Journal of Developmental and Educational Psychology*, dergi no: 4/ 1, s. 299-308.

Chetty, K. Qigui, L. Gcora, N. Josie, J. Wenwei, L. ve Fang, C. (2018). Bridging the digital divide: measuring digital literacy. *Economics*, 12(1), s.23.

Coşkun, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal davranış ve tutumlarının belirlenmesi: Finansal okuryazarlık algıları üzerine bir araştırma. *İnsan ve toplum bilimleri araştırmaları dergisi*, dergi no: 5(7), s.2247

COMCEC, (2012), Standing Committee for Economic and Commercial Cooperation of the Organization of Islamic Cooperation (COMCEC). Organisation of Islamic Cooperation (OIC). Dergi no: 28-12, s. 11.

Cude, B. & Lawrence, F. & Lyons, A. & Metzger, K., & LeJeune, E. & Marks, L. & Machtmes, K. (2006). College students and financial literacy: What they know and what we need to learn. *Proceedings of the Eastern Family Economics and Resource Management Association*, dergi no: 102(9), s.106-109.

Çalmaşur, G. ve Kılıç, A. (2018). Türkiye’de Hanehalkı Tüketim Harcamalarının Analizi Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, dergi no: 3(5), s. 61-73.

Çetin, A. ve Akkoyunlu B. (2017). Dijital Okuryazarlık ve Bilimsel İletişim Eğitim Teknolojileri Okumaları, TOJET - The Turkish Online Journal of Educational Technology, dergi no:1, s.109.

Çetiner, M. ve Çilingirtürk, A. (2019). Sosyal ağların finansal okuryazarlık üzerine etkisi. *Sosyoekonomi dergisi*, dergi no: 27, s. 41.

Çevik, C. (2018). Ön Lisans Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Araştırma: Kırklareli Üniversite Örneği. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, dergi no:1, s.21.

Çinko, M.Avcı, E.Ergun, S. & Tekçe, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri: Marmara Üniversitesi örneği. *Marmara Business Review*, dergi no: 2, s. 25-50.

Diñçerol F. ve Yılmaz E. (2022). Turizm sektöründeki yöneticilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi: Orta Karadeniz bölgesinde bir araştırma Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, dergi no: 13, s. 237-254.

Demircan, G. ve Katisöz, Y. (2022). Ön Lisans Programı Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Düzeyi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, dergi no: 23/51, s.225-248.

Demirkol, Ö. ve Erduru, İ. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal Okuryazarlık düzeylerinin tespitine yönelik bir araştırma: Harran üniversitesi örneği. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, dergi no: 5/4, s. 12-26.

Durak, İ. ve Çise, S. (2022). Dijital Finans Tutum ve Davranışın Kripto Para Kullanımına Etkisi: The Impact of Digital Financial Attitude and Behavior on Crypto Use. International Journal of Economic and Administrative Academic, dergi no: 2/3, s. 1-18.

Elif, K. (2021). Toplumsal Eşitsizlik ve Dijital Okuryazarlık: Lise Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması. Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi, dergi no: 3, s.1-31.

Eshet, Y. (2012). Thinking in the digital era: A revised model for digital literacy. Issues in informing science and information technology, dergi no: 9, s. 267-276.

Esmer, Y. ve Faruk, D. (2021). Akademisyenlerin Finansal Tutum ve Davranışlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, dergi no: 16/61, s. 1-19.

Er Ş. ve Mutlu, M. (2017). Finansal eylem ve finansal okuryazarlık: üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, dergi no: 54, s. 75-88.

Erasa ve Andiç (2017). Kamu Harcamalarının Finansmanı Vergiler İle mi Yoksa Borçlanma ile mi Sağlanmakta. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, dergi no: 3, s.123-149.

Erbaş, C. ve Yıldırım, D. (2021). Bireysel Yatırımcıların Davranışsal Yanlılıkları ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi: Samsun İli Örneği. Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, dergi no: 5, s.315-341.

Erdoğan, N. ve Kayhaoğlu, D. (2020). Kuşak farklılıklarına göre finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: sağlık çalışanları üzerine bir araştırma. Opus International Journal of Society Research., dergi no: 16, s. 2478-2503.

Erdoğan, D. ve Erdoğan, S. (2018). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ölçülmesi ve Finansal Eğitimin Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Etkisi: Şırnak Üniversitesi Örneği. Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, dergi no: 2, s. 138-159.

Ergün, B., Şahin, A., ve Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. Journal of International Social Research, Dergi no:7. s. 34.

Ergün, C. ve Güneş, S. (2023). Halk Kütüphanelerinin Toplumun Dijital Okuryazarlık Becerilerini Geliştirmedeki Rolü. Türk Kütüphaneciliği, dergi no: 36, s. 395-422.

Gilster, P. (1997). Digital Literacy. New York: Wiley&Sons.

Gökmen, H. (2012). Finansal Okuryazarlık. Hiperlink Yayınları. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 1. Baskı. Dergi no: 11, s. 88-113.

Göldağ, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, dergi no: 12 /3, s.82-100.

Gümüş, U. ve Pailer, M. (2019). Öğrencilerin finans dersi alma durumunun finansal okuryazarlık seviyesine etkisi: bir nazilli örneği. Opus International Journal of Society Research, dergi no: 11/18, s. 1494-1516.

Güngör, O. (2022). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. Trakya Eğitim Dergisi, dergi no: 12, s. 245-247.

Güvenç, H. (2016). Lise Öğrencileri İçin Finansal Okuryazarlık Ölçeği Geliştirme Çalışması. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, dergi no: 16/3, s. 847-863.

Hague, C. ve Payton, S. (2011). Digital literacy across the curriculum. Curriculum Leadership, Supported by Becta leading next generation learning futurelab. s. 9-10.

Hall, R., Atkins, L. ve Fraser, J. (2014). Defining a self-evaluation digital literacy framework for secondary educators: the DigiLit Leicester project. Research in Learning Technology, Research in Learning Technology. Dergi no: 22, s. 1.

Hamutoğlu, N., Güngören, U. ve Erdoğan, D. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeği: Türkçe'ye uyarılma çalışması. Ege Eğitim Dergisi, dergi no: 18, s. 408-429.

Harvey, J. T. (2010). Modeling financial crises: a schematic approach. Journal of Post Keynesian Economics, dergi no: 33, s. 61-82.

Hiçyakmaz, M. (2022). Bireylerde Dijital Okuryazarlık ve E-Sağlık Okuryazarlığının Demografik Özellikler Açısından Değerlendirilmesi. Avrasya Bilimler Akademisi Sosyal Bilimler Dergisi, dergi no: 41, s. 120-134.

Hilgert, M. ve Hogarth, M. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behavior. Federal Reserve Bulletin, dergi no: 89, s. 309.

Hobbs, R. (2017). Create to learn: Introduction to digital literacy. John Wiley & Sons. Inc. Published 2017 by John Wiley & Sons, Inc. s.4.

Hung, A. Parker, A. ve Yoong, J. (2009). Defining and measuring financial literacy. Rand Labor and Population. Wr 708. s. 2-10.

Işık, C. ve Koç, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin yatırım algıları: Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesinde bir araştırma. SBE Dergisi, dergi no: 9, s. 44-68.

İkvan, A. Tursun, M. ve İsmail, U. (2020). Finansal Yönetim Eğitimi Alan Öğrencilerin Algı ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, dergi no: 11, s. 487-506.

İnan, A. ve Köylüoğlu, A. (2022). Medya Okuryazarlık Düzeyi ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişkinin Tespitine Yönelik Ampirik Bir Çalışma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, dergi no: 25(Özel Sayı), s. 475-488.

Janssen, J., Stoyanov, S., Ferrari, A., Punie, Y., Pannekeet, K. ve Sloep, P. (2013). Experts' views on digital competence: Commonalities and differences. Computers & education. Dergi no: 68, s. 473-481.

Jan, S. (2018). Investigating the Relationship between Students' Digital Literacy and Their Attitude towards Using ICT. International Journal of Educational Technology, dergi no: 5, s. 26-34.

Jorgensen, B. ve Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization. Family relations, dergi no: 59, s. 465-478.

Kaygısız, A. Dilek, G. ve Kösekahyaoğlu, L. (2016). Türkiye'de tasarruf, yatırım, cari açık ve büyüme: 1980-2014 dönemi üzerine bir nedensellik ilişkisi analizi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, dergi no:7, s.273-300.

Karabacak, Z. ve Sezgin, A. (2019). Türkiye'de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık. Türk İdare Dergisi, dergi no: 488, s. 319-343.

Karakaş, B. (2015). Finansallaşan Türkiye Ekonomisinde Tüketim ve Borçlanma. İş ve Hayat Dergisi, dergi no: 1, s. 25-56.

Karakoç, M. ve Yeşildağ, E. (2019). Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Tespit Etmeye Yönelik Bir Alan Araştırması: Ege Bölgesi'nde bir uygulama. Journal of Accounting and Taxation Studies, dergi no: 12, s. 511-531.

Karakuş, T. ve Doğukanlı, (2021). Genel Olarak Finansal Okuryazarlık: Adana İli'nde Bir Araştırma. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, dergi no: 25, s. 47-72.

Karakuş, G. ve Gürbüz, O. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz-yeterlilik becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, dergi no: 21, s. 129-147.

Karyağdı, N. (2018). Finansal okuryazarlık ve farkındalığının belirlenmesine yönelik Bitlis Eren Üniversitesi Sbmio öğrencileri üzerine bir uygulama. İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, s. 110-126.

Kavas, Y. (2022). Bireysel Yatırımcıların Finansal Okuryazarlık ve Finansal Risk Alma Toleransı. Ekev Akademi Dergisi, dergi no: 89, s. 379-399.

Kaygin, C. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Konusundaki Görüşlerinin Tespiti. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, dergi no: 19(Temmuz 2020 (Özel Ek), s. 54-72.

Keskin, N. (2020). Yurtiçi Tasarruflar İle Yatırımlar Arasındaki İlişki: Feldstein-Horioka Hipotezi Çerçevesinde Türkiye Analizi. Journal of Management and Economics Research, dergi no: 18, s. 352-368.

Keynes, J. (1964). The general theory of employment, interest and money (1936). The Collected Writings of John Maynard Keynes, dergi no:7, s. 9.

Kılıç, Y., Ata, H. ve Seyrek, İ. (2015). Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, dergi no: 66, s. 129-150.

Kıran, F. ve Bozkurt, Ö. (2019). Finansal Okuryazarlık, Risk Alma Eğilimi ve Belirsizliğe Karşı Tolerans İlişkisi: Batı Akdeniz Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi Aralık dergi no:3, s. 1203 – 1222.

Kocabıyık, T. & Teker, T. (2018). Finansal Okuryazarlık: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, dergi no:2, s. 117-144.

Krumsvik, R. J. (2011). Digital competence in the Norwegian teacher education and schools. Högre utbildning, dergi no: 1, s. 39-51.

Kurt, A., Telli, E., Bardakçı, S., Sarsar, F., Göksun, D. ve Filiz, O. (2022). Dijital Okuryazarlık ve Yenilikçilik Bağlamında Öğretmenlerin Web 2.0 Hızlı İçerik

Geliştirme Öz yeterlik İnançları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, dergi no: 12, s. 608-629.

Kutbay, A. ve Bağcı, H. (2020). Finansal Davranışlar, Finansal Gerginlik ve Yaşam Memnuniyeti Arasındaki İlişkiler: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, dergi no: 35, s. 103-128.

Lankshear, C. ve Knobel, M. (2015). Digital literacy and Digital Literacies, policy, pedagogy and research considerations for education. *Nordic Journal of Digital Literacy*, dergi no: 10, s. 8-20.

Lazonder, A. W., Walraven, A., Gijlers, H., & Janssen, N. (2020). Longitudinal assessment of digital literacy in children: Findings from a large Dutch single-school study. *Computers & Education*, 143,

List, A. (2019). Defining digital literacy development: An examination of pre-service teachers' beliefs. *Computers & Education*, 138, 146-158.

Lusardi, A. (2011). Financial literacy around the world: an overview. *Journal of pension economics & finance*, dergi no: 10, s. 497-508.

Mandell, L. ve Klein, L. (2007). Motivation and financial literacy. *Financial services review*, dergi no: 16, s. 105.

Martin, A. (2008). Digital Literacy and the "Digital. Digital literacies: Concepts, policies and practices, dergi no: 30, s. 1029-1055.

Maslow, A. ve Lewis, K. J. (1987). Maslow's hierarchy of needs. *Salenger Incorporated*, dergi no: 14, s. 987-990.

Murat, K. ve Güneş H. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Analizi: Bankacılık ve Finans Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama-Analysis of The Financial Literacy Levels of University Students: An Application on Department of Banking And Finance. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, dergi no: 11, s. 295-305.

Mustafa, K. ve Öztelli, Y. (2022). Lise Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Matematik Tutumu, Başarısı ve Demografik Özellikler ile İlişkisi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, dergi no: 6, s. 48-67.

Mutlu, Ü. ve Gökhan, Ö. (2022). The Effect of Individuals' Financial Risk Tolerance, Financial Literacy and Financial Attitude on Their Financial Behaviors. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, dergi no: 7, s. 8-15.

Namlı, S. ve Abdulkadir, K. (2019). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespiti: Atatürk üniversitesi örneği. *Opus International Journal of Society Research*. Dergi no: 13, s.960-982.

Naime, U. (2020). Finansal yatırım kararında duygusal faktörlerin rolü: Bir Literatür taraması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, dergi no: 87, s. 225-238.

Nayyar, T. Aggarwal, S.Khatter, D.Kumar, K.Goswami, S.ve Saini, L. (2019). Opportunities and challenges in digital literacy: Assessing the impact of digital literacy training for empowering urban poor women. University of Delhi. S . 81.

Nevin, Ö. (2022). Finansal Okuryazarlık ve Finansal İyilik Halleri Arasındaki İlişki: Düzce Üniversitesi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, dergi no: 21, s. 308-327.

Ng, W. (2012). Can we teach digital natives' digital literacy? *Computers & education*, dergi no: 59, s. 1065-1078.

OECD, O. (2018). INFE toolkit for measuring financial literacy and financial inclusion. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, s. 1-9.

OECD (2013), OECD/INFE Policy Guidance on Addressing Women's and Girls' Needs for Financial Awareness and Education, OECD. s.9.

Onursoy, S. (2018). Üniversite gençliğinin dijital okuryazarlık düzeyleri: Anadolu üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, dergi no:6, s. 989-1013.

Önem, H. (2021). Para Sevgisi ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi: Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, dergi no:5, s. 44-56.

Öngen, H. (2018). Finansal Okuryazarlık Eğitiminin, Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Etkisi: Adnan Menderes Üniversitesi Aydın İktisat Fakültesi Örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (66), 222-238.

Özaydın, A. & Kumral O. (2021). Dijital Yerlilerin Gözünden Dijital Okuryazarlık. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 362-377.

Özbay, M. & Özdemir, O. (2014). Türkçe öğretim programı için bir öneri: Dijital okuryazarlığa yönelik amaç ve kazanımlar/ A suggestion for Turkish Teaching Curriculum: Digital literacy objectives and standards. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2(2), 31-40.

Özcan, A. (2017). Dijital medya okuryazarlığı: Sorunlar, uygulamalar ve beklentiler. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 8(28), 55-66.

Özdemir, F., Bengü, H., Bulut, E. ve Çelik, S. (2021). Bilim İnsanlarının Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 449-482.

Özerbaş, M. ve Bayeva A. (2018). Türkiye ve Kazakistan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, dergi no: 5, s. 16-25.

Özen, E. ve Korkmaz, E. (2012). Finansal Yatırım Eğilimi İle İşletmecilik Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Uşak İli Örneği. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 17(3), 213-231.

Özkaya, Y. ve Veysel, E. (2022). Türkiye’de Dijital Okuryazarlık Çalışmaları Literatüre Dayalı Nitel Bir Araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. SBE Dergisi*, dergi no: 12, s. 240-256.

Özkale, A. ve Erdoğan, E. (2019). Türkiye’de PISA finansal okuryazarlık sorularının uygulanması: Ön lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi örneği. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, dergi no: 16, s. 771-802.

Öztürk, E. ve Demir, Y. (2015). Finansal okuryazarlık ve para yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personel üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, dergi no: 68, s. 113-134.

Payziner, A. (2017). Finansal Okuryazarlığa İlişkin Tutum ve Davranışların Belirlenmesi: Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, dergi no: 5, s. 432-452.

Remund, D. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *Journal of consumer affairs*, dergi no: 44, s. 276-295.

Philippas, N. & Avdoulas, C. (2020). Financial literacy and financial well-being among generation-Z university students: Evidence from Greece. *The European Journal of Finance*, dergi no: 26, s. 360-381.

Polizzi, G. (2020). Digital literacy and the national curriculum for England: Learning from how the experts engage with and evaluate online content. *Computers Education*, s.152.

Sakınç, S. (2018). Tasarrufları Değerlendirme de Finansal Okuryazarlığın Önemi ve Bir Uygulama. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED), dergi no: 8, s. 539-556.

Sağiroğlu, Ş., Bülbül, H., Küçükali, M., ve Kılıç, A. (2020). Dijital Okuryazarlık: Araçlar Metodolojiler Uygulamalar ve Öneriler. Ankara: Nobel Yayınevi.

Sarıgül H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik. Journal of Management and Economics Research, dergi no: 13, s. 200-218.

Sawandi, N., Bakar, A., Shaari, H & Saad, R. ve Amran, N. (2018). Financial literacy among Malaysian: Level of financial knowledge score. The Journal of Social Sciences Research, s. 300-304.

Sel, B. ve Sözer, M. (2020). The examination of primary school teachers' financial literacy attitudes and behaviors in terms of different variables. İlkogretim Online, dergi no: 19, s. 1987-1997.

Sezgin, A. ve Karabacak, Z. (2020). Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Ve Dijital Okuryazarlık Dersine Yönelik Betimsel Bir Analiz. Kurgu, dergi no: 28, s. 17-30.

Solomon, G., Nhete, T. ve Sithole, B. (2018). "The case for the need for personal financial literacy education in botswana secondary schools", SAGE Open, dergi no:8, s. 1-9.

Sönmez, Y. ve Kılıç, E. (2020). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Kastamonu Üniversitesi örneği. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, dergi no: 10, s. 479-497.

Söylemez, C. (2020). Dijital Okuryazarlığın Pazarlamada Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme. In 5. International EMI Entrepreneurship and Social Sciences Congress Proceedings e-book, s. 522.

Süleyman, U. ve Atalay, I. (2021). Finansal Okuryazarlık ve Üniversitede Verilen Derslerin Finansal Okuryazarlık Üzerine Etkisi. Muhasebe Enstitüsü Dergisi, (64), 1-17.

Sünbül V. ve Buğan, M. (2021). Girişimcilerin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İşletme Performansları Üzerindeki Etkisi. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, dergi no: 17, s. 181-205.

Şahin, M. ve Barış, S. (2017). Finansal okuryazarlık ve tasarruf davranışları: Kamu çalışanları üzerine bir inceleme. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, dergi no: 7, s. 77-103.

Şahin, A. ve Turan, B. (2022). İlkokul Öğrencilerine Yönelik Dijital Okuryazarlık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Ana Dili Eğitimi Dergisi, dergi no: 10, s. 619-630.

Şamiloğlu, F. ve Kahraman, B. (2016). Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, dergi no: 12, s. 308-318.

Şehriban, K., Barış, D. ve Demir, G. (2022). Sınıf Öğretmenlerinde Dijital Okuryazarlığın Değerlendirilmesi. Avrasya Eğitim ve Literatür Dergisi, dergi no:16, s. 101-116.

Tansel, A. (1986). Adding time dimension to relational model and extending relational algebra. Information Systems, dergi no: 11, s. 343-355.

Tcmb. (2017). 'Financial Stability Report May 2017. The Central Bank OfThe Republic OfTurkey, Head Office, no:7, s. 3

Tekin, B. ve Dursun, V. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Tespit Edilmesi: Adnan Menderes Üniversitesi İİBF Öğrencileri Örneği. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, dergi no: 25, s. 239-267.

Temizel F, ve Özgüler İ. (2015). Finansal eğitime bakış. Business & Management Studies: An International Journal, dergi no: 3, s. 1-16.

Terzi, O. ve İşli, A. (2020). Dijitalleşen dünyada dijital okuryazarlık: Banka müşterileri üzerine bir araştırma. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, dergi no:7 ,s. 50-67.

Teyyare, E. Ayyıldız, B.Dirican, H. ve Renkli, B. (2018). İktisadi ve Mali okuryazarlık üzerine bir araştırma: Abant izzet baysal üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi örneği. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, dergi no:14, s. 99-120.

Tosunoğlu, B. ve Öztürkci, N. (2020). Dijital Okuryazarlığın Alt Boyutlarının Muhasebe Mesleği Üzerindeki Etkisi: TR90 Bölgesi Muhasebe Meslek Mensupları Örneği. Journal of Accounting and Taxation Studies, dergi no: 13, s. 571-587

Tuna, G. ve Ulu, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine

Bir Araştırma. International Journal of Management Economics & Business dergisi, dergi no: 12, s. 128.

Tuncel, F. ve Polat, M. (2022). Arıcıların Finansal Okuryazarlık Düzeyi: Bingöl Örneği. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, dergi no: 24, s. 488-509.

Turan, S. ve Avcı, E. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Dijital Vatandaşlık Bağlamında İncelenmesi. Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi, dergi no: 1, s. 28-38.

Tosunoğlu, B. ve Öztürkci, N. (2020). Dijital Okuryazarlığın Alt Boyutlarının Muhasebe Mesleği Üzerindeki Etkisi: TR90 Bölgesi Muhasebe Meslek Mensupları Örneği. Journal of Accounting and Taxation Studies, dergi no: 13, s. 571-587

Ulutürk, S. ve Ersezer, D. (2011). Gelir, Gelir Dağılımı Yaklaşımları ve Devletin Rolü. Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, dergi no: 47, s. 87-105.

Uygurtürk, H. ve Fındık, M. (2022). Finansal Tutum ve Davranışların Demografik Faktörlere Göre Değerlendirilmesi: Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, dergi no: 7, s. 90-104.

Üstündağ, M. T., Güneş, E., ve Bahçivan, E. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve fen bilgisi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık durumları. Journal of Education and Future, dergi no: 12, s.19-29.

Valentine, G. ve Khayum, M. (2005). Financial Literacy Skills of Students in Urban and Rural High Schools. Delta Pi Epsilon Journal, dergi no: 47, s. 1.

Worthington, A. (2006). Predicting financial literacy in Australia. Financial Services Review, Spring, dergi no: 15, s. 59-79.

Wachal, R. (1971). Humanities and computers: A personal view. The North American Review, dergi no: 256, s. 30-33.

Weis, J. (2004). Contemporary literacy skills. Knowledge Quest, dergi no: 32, s. 12.

Wagland, S. ve Taylor, S. (2009). When it comes to financial literacy, is gender really an issue? Australasian Accounting, Business and Finance Journal, dergi no: 3, s. 3.

Yalçınkaya E. ve Turan, E. (2019). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Finansal Okuryazarlık. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, dergi no: 9, s. 1-24.

Yardımcıoğlu & Yörük A. (2016). Türkiye’de Finansal Okuryazarlığın ve Finansal Farkındalığın Durumu. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, dergi no: 9, s. 173-207.

Yayar, R., ve Tekgün, B. (2021). Türkiye Hanehalkı Harcamalarının Engel Eğrisi Analizi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, dergi no: 8, s. 105-125.

Yıldız, M. ve Bozkurt, İ. (2020). Finansal Okuryazarlık Seviyesi İle Mobil Bankacılık Kullanımı Arasındaki İlişkinin Tespiti: Türkiye Örneği. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, dergi no: 12, s. 693-709.

Yılmaz, Y. (2021). Kişisel Finans Kapsamında Akademisyenlerin Para Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, dergi no: 5, s. 148-163.

Yılmaz, S. ve Özçiftçi, H. (2021). Financial Literacy in Children. In *Proceedings of 12 th SCF International Conference on Contemporary Issues in Social Sciences*, s.359.

Yılmaz, V. & Tuncay M. (2012). Finansal Liberizasyonun Tasarruf Ve Yatırım Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, dergi no: 26, s.345-363.

Yılmaz Ö. (2021). Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Beceri Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, dergi no: 10, s.17-27.

Yücel, S. ve Çiftçi, N. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değerışkenler Açısından. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, dergi no: 7, s. 143-161.

Yücel yılmaz, ve Özgürel (2018). Finansal Okuryazarlık: İzmir’de Ortaöğretim Öğrencileri Arasında Yapılan Bir Çalışma. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, dergi no: 10, s. 400-419.

Zeynep Denk, Demir Ö. ve Sezgin E. (2018). Kartlı Ödeme Sistemlerinin Finansal Davranış ve Tutum Üzerindeki Etkisi: Elazığ - Malatya İli Avm Müşterileri Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, dergi no: 28, s. 187-202.

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1:	Cinsiyet	Değişkenine	İlişkin	
Dağılımlar.....			63	
Tablo 2:	Yaş	Değişkenine	İlişkin	
Dağılımlar.....			63	
Tablo 3:	Sınıf Değişkenine İlişkin Dağılımlar.....			64
Tablo 4:	Dijital Gelişmeleri Takip Etme Durumuna İlişkin Dağılımlar.....			64
Tablo 5:	Dijital Gelişmeleri Nasıl Takip Ettiklerine	İlişkin		
Dağılımlar.....			65	
Tablo 6:	İnternette Kaç Saat Vakit Geçirildiğine İlişkin Dağılımlar.....			66
Tablo 7:	Akıllı Cihaz Kullanmaya Ne Zaman Başladıklarına	İlişkin		
Dağılımlar.....			66	
Tablo 8:	Ölçeklere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma			
Değerleri.....			68	
Tablo 9:	Korelasyon Analizi.....			68
Tablo 10:	Cinsiyet ile Finansal Okuryazarlık	İlişkisi	T-testi	
Sonuçları.....			69	
Tablo 11:	Cinsiyet ile Dijital Okuryazarlık	İlişkisi	T-testi	
Sonuçları.....			70	

Tablo 12:	Yaş ile	Finansal	Okuryazarlık	İlişkisi	T-testi
Sonuçları.....	70				
Tablo 13:	Yaş ile	Dijital	Okuryazarlık	İlişkisi	T-testi
Sonuçları.....	71				
Tablo 14:	Sınıf ile	Finansal	Okuryazarlık	İlişkisi	T-testi
Sonuçları.....	71				
Tablo 15:	Sınıf ile	Dijital	Okuryazarlık	İlişkisi	T-testi
Sonuçları.....	72				
Tablo 16:	Öğrencilerin Cinsiyetleri ile	Finansal Okuryazarlıkları	Arasındaki İlişkiye	ANOVA	Testi
İlişkin					
Sonuçları.....	72				
Tablo 17:	Öğrencilerin Cinsiyetleri ile	Dijital Okuryazarlıkları	Arasındaki İlişkiye	ANOVA	Testi
İlişkin					
Sonuçları.....	73				
Tablo 18:	Öğrencilerin Yaş Grupları ile	Finansal Okuryazarlıkları	Arasındaki İlişkiye	ANOVA	Testi
İlişkin					
Sonuçları.....	73				
Tablo 19:	Öğrencilerin Yaş Grupları ile	Dijital Okuryazarlıkları	Arasındaki İlişkiye	ANOVA	Testi
İlişkin					
Sonuçları.....	74				
Tablo 20:	Öğrencilerin Sınıf Grupları ile	Finansal Okuryazarlıkları	Arasındaki İlişkiye	ANOVA	Testi
İlişkin					
Sonuçları.....	75				
Tablo 21:	Öğrencilerin Sınıf Grupları ile	Dijital Okuryazarlıkları	Arasındaki İlişkiye	ANOVA Testi	
İlişkin ANOVA Testi					
Sonuçları.....	75				

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Araştırmanın Modeli.....	60
--	----

EKLER

Ek 1: Anket Formu.....	97
-------------------------------	----

Dijital Okuryazarlık ile Finansal Okuryazarlık Arasındaki İlişki

YL Öğrencisi Özgül ÇAVUŞ

Karabük Üniversitesi

Doç. Dr. Canan YILDIRAN

Karabük Üniversitesi

Demografik Özellikler

Cinsiyet	Erkek	Dijital Gelişmeleri Takip Etme Biçimi	Teknolojik haber yapan web siteleri	
	Kadın		Sosyal medyada kurumsal hesaplar	
Sınıf	1.		Sosyal medyada ünlü isimler	
	2.		Mail bültenleri	
	3.		Teknoloji Dergileri	
Yaş Grubu	18-20		Diğer (Twitter, Instagram, LinkedIn)	
	21-23			
	24 ve sonrası			
Dijital Gelişmeleri Takip Etme Durumu	Evet		Akıllı Cihaz Kullanmaya Başlama Dönemleri	İlkokul
	Hayır			Ortaokul
İnternette Vakit Geçirme Süreleri	1-3 saat			Lise
	4-6 saat			Üniversite
	7-9 saat			
	10 ve üzeri saat			

DİJİTAL OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
ETİK VE SORUMLULUK	1-Günlük hayatta olduğu gibi dijital ortamlarda da kişisel veya yasal haklarımın (mahremiyet, telif, konuşma özgürlüğü vb.) devam ettiğinin farkındayım.					
	2-Çevrim içi ortamlarda kendimin ve başkalarının kişisel verilerini (fotoğraf, adres, aile bilgileri vb.) korumak için nasıl davranmam gerektiğini bilirim.					
	3-Çevrimiçi ortamlarda eriştiğim bilgilerin doğru olup olmadığını farklı kaynaklardan sorgulayabilirim.					
	4-Çevrim içi ortamlarda siber zorbalık (aşağılama, küfür, nefret söylemi vb.) ve istismar gibi davranışların etik ve yasal sorumluluklarının farkındayım.					
	5-Bilişsel ve ahlaki gelişime uygun olan dijital oyunları ve içerikleri ayırt edebilirim.					
	6-Çevrim içi ortamlarda yaptığım her şeyin kaydedildiğinin farkındayım.					
	7-Dijital ortamlarda telif haklarımın ihlalden doğabilecek etik ve yasal sorumlulukların farkındayım					
GENEL BİLGİ VE İŞLEVSEL BECERİLER	8-Lisanslı yazılım, demo yazılım, korsan yazılım, kötü amaçlı yazılım ve crack kavramlarının ne olduğunu bilirim.					
	9-Donanım ve yazılım teknolojilerinin ne olduğunu bilirim.					
	10-Bilgisayarına işletim sistemini kurabilirim/format atabilirim.					
	11-Bilgisayarına ya da diğer elektronik cihazlarına yazılım veya program yükleyebilirim					

	12-Torent, İnternet, WorldWide, Web (WWW) ifadelerinin ne anlama geldiğini bilirim.					
	13-Yasaklı İnternet sitelerine erişmek için cihazların Proxy/dns ayarlarını değiştirebilirim.					
GÜNLÜK KULLANIM	14-E- Devlet uygulamalarını (MHRS, UYAP, vergi & ceza sorgulama vb.) etkin kullanabilirim.					
	15-Bulut bilişim teknolojilerini (Google Drive, iCloud, Dropbox vb.) günlük hayatta etkin kullanabilirim.					
	16-Mobil cihazlarda takvimi sadece tarihe bakmak için değil; aynı zamanda anımsatıcı, not alma, etkinlik oluşturma vb. işler için de kullanabilirim.					
	17-Çevrim içi ortamlarda " video yüklemek/ canlı yayın yapmak" gibi etkinliklerde bulunabilirim.					
	18-Rezervasyon alışveriş, adres bulma vb. gündelik pratiklerde dijital teknolojileri etkin kullanabilirim.					
	19-Kullandığım bir web sayfasını sık kullananlara veya yer imlerine ekleyebilirim.					
PROFESYONEL ÜRETİM	20-Dijital teknolojilere dayalı yazılım/ uygulama geliştirebilirim.					
	21-Programlama dillerinden (Java, C, Visual Basic, PHP, vb) en az birini kullanabilirim.					
GİZLİLİK VE GÜVENLİK	22-Uygulamaların kişisel bilgilerime (konum, rehber, kamera vb.) erişimini kısıtlamayı bilirim.					
	23-İstenmeyen/ spam e-postaları ve oltalama mesajları tanıyıp engelleyebilirim.					
	24-Sosyal ağlardaki paylaşımlarımda ve profilimde ki gizlilik/ güvenlik ayarlarını değiştirebilirim.					
	25-Nasıl güçlü bir şifre oluşturacağımın farkındayım.					
SOSYAL BOYUT	26-Web tasarım sistemlerini (Weebly, Wordpress vb.) kullanarak İnternet sitesi tasarlayıp yayımlayabilirim.					
	27-Kendi blog sayfamda veya farklı bloglarda yazı yazıp, paylaşabilirim.					

28-Dijital teknolojiler yardımıyla çeşitli imajları (fotoğraf, ses kaydı ve video vb.) değiştirip, yeni içerikler üretebilirim.					
29-Alanımla ilgili en az bir tane yazılımı (Photoshop, SPSS, Premiere, Office Word vb.) etkili bir şekilde kullanabilirim.					

FİNANSAL OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ

		Tamamen Katılıyorum	Oldukça Fazla Katılıyorum	Kisimen Katılıyorum	Çok Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
İLGİ	1- Para ile ilgili konular karmaşıktır.					
	2-Finans konularında eğitim almak isterim.					
TUTUM	3- Planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.					
	4-Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.					
ALGI	5- Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için gereklidir.					
	6- Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.					
	7- Ne yaparsam yapayım Finansal durumumda bir değişiklik olmaz.					
HARCAMA	8-Para, harcanmak içindir, biriktirmek için değil.					
		HER ZAMAN	GENELLİKLE	ARA SIRA	ÇOK NADİREN	HIÇBİR ZAMAN
	9-Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.					
	10- Paramın nasıl bittiğini anlamam.					

TUTUM	11- Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.					
	12- Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.					
	13- Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.					
İlgi	14- Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim.					

ÖZGEÇMİŞ

Lise eğitimimi Bolu / Mengen Çok Programlı Lise Fen Bölümünden tamamladıktan sonra lisansımı İşletme bölümü mezunuyum. Yüksek lisansımı ise Karabük Üniversitesi Uluslararası Finans ve Bankacılık bölümünden tamamladım. Şu an Kardemir A.Ş şirketinde çalışmaktayım. Çalıştığım bölümde yaptığım bildiri çalışmaları bulunmaktadır. Bildiri konum, VI. Uluslararası Demir ve Çelik Sempozyumu: The Effectiveness of Incentives in the Innovation and Export Performance of the Turkish Manufacturing Industry on R&D Center Support and TURQUALITY Program Support.